

Zpravodaj městské části

B | R | N | O

BRNO-STŘED

ČÍSLO 12 | PROSINEC 2023 | ROČNÍK XXXII | Vydává statutární město Brno, městská část Brno-střed

8 VÁNOCE JSOU
VŠUDE KOLEM NÁS

6 PARK NA MORAVSKÉM
NÁMĚSTÍ SBÍRÁ CENY

7 NA ZELNÝ TRH
PŘIJDE MIKULÁŠ

27 CO JE MOJE
DOMA

8. VEŘEJNÉ ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA 13. 12. 2023 V 16.00 HODIN

Součástí programu jednání jsou hovory s občany, a to vždy ihned po zahájení zastupitelstva a schválení programu. Občané mohou sledovat zasedání Zastupitelstva městské části Brno-střed také on-line na webu radnice: www.brno-stred.cz.

OBSAH

|3| Informace z radnice

- 14| Naše inovace přinášejí úspory** – radnice šetří díky rychlejšímu pronajímání prostor
- 15| Radnice chce město čistější** – bude motivovat podnikatele k péči o veřejná prostranství
- 17| Také park Danuše Muzikářové bude hezčí** – připravuje se další revitalizace v centru města

|15| Rozhovor

Mgr. Eva Vaníčková je antropoložka a kurátorka Centra kulturní antropologie Moravského zemského muzea, která se mimo jiné podílí na vytváření trojrozměrných modelů podoby člověka. V rozhovoru prozradila, co ji překvapilo při rekonstrukci princezny z Býčí skály, kterou rekonstrukcí žije právě teď a do které by se ráda pustila.

|26| Kultura

- 126| Lumír zve na Te Deum** – koncert pěveckého sboru rozezná Sál Milosrdných bratří
- 127| Bicí v Divadle na Orlí** – na festivalu bicích nástrojů zahrají naši i zahraniční sólisté
- 128| Kriplštreka v premiéře** – Klub Leitnerova zve na představení Divadla Líšeň
- 129| Poznejte romské Vánoce** – tradice a zvyky přibližuje výstava v Muzeu romské kultury
- 130| Aby se děti divily** – Divadlo Bolka Polívky hraje stále v Dělnickém domě na ulici Jamborova

|30| Neziskové organizace

- 130| Každý rodič chce své dítě vychovávat doma** – rodinám pomáhají odborníci ze Společnosti pro ranou péči

|9| Informujeme

- 19| Advent a Vánoce na Petrově** – katedrála nabízí množství duchovních a kulturních akcí
- 101| Svoz odpadu o svátcích** – ani ve svátečním období nezůstanou popelnice v centru města nevyvezeny

|10| Názory zastupitelů

|12| Historie

- 121| Prosincový výlet do historie** – zimní procházka vede z ulice Polní přes Křídlovickou až po Poříčí
- 141| Historické glosy** – v závěrečném díle se divadelní historička a archivářka PhDr. Eugenie Dufková věnuje historii brněnského baletu

|19| Naše školy

- 120| Křenovický školník** – žáci i učitelé si užili akci Den školníka a pasovali svého školníka na Supermana
- 121| Horní žije sportem** – základní škola zaznamenala hned několik významných sportovních úspěchů

|22| Volný čas

- 122| Přijďte si zaspívat** – Kávéeska zve k posezení u cimbálu a koncert ženského sboru
- 123| Adventní jarmark knih** – to nejlepší od českých nakladatelů nabídne akce Knihy v Brně
- 124| Za kouzlem Vánoc** – na Špilberku si bude možné prohlédnout kasematy za svitu svíček
- 125| Křížovka** – tajenka pozve na oblíbené předvánoční setkání

|31| Sport

- 131| Lužánky se těší na plavce** – modernizovaný a dostavěný bazén je již otevřený pro veřejnost

/brnostred

Zpravodaj elektronicky: zpravodaj.brno-stred.cz

Název periodického tisku: Zpravodaj městské části Brno-střed • Periodický tisk územního samosprávného celku • Periodicita vydávání: vychází 11x ročně • Místo vydávání: Brno, Česká republika • Ročník XXXII, číslo 12, prosinec 2023 číslo vychází 27. 11. 2023, na internetu je k dispozici od 27. 11. 2023 • Evidenční číslo periodického tisku: registrováno Ministerstvem kultury ČR pod číslem MK ČR E 12188 • Vydavatel: statutární město Brno, městská část Brno-střed, Dominikánská 2, 601 69 Brno, IČ: 44992785 01 • Náklad tohoto čísla je 52 000 výtisků • Šéfredaktorka: Marta Vojáčková (mav), tel.: 542 526 341, 606 220 198, e-mail: redakce@brno-stred.cz • Adresa redakce: Úřad městské části města Brna, Brno-střed, Dominikánská 2, 601 69 Brno • Redakční rada: PhDr. Olga Jeřábková, Ing. Kateřina Dobešová, Marta Vojáčková, Ing. Bohumil Bilek, Roman Freimuth, Mgr. Bc. Tomáš Řepa, Ph.D., RNDr. Miroslav Sedláček • Příjem příspěvků do lednového čísla do 4. 12. 2023, lednové číslo vyjde 27. 12. 2023 • Příspěvky zaslané do rubriky Názory občanů mají maximální rozsah 2000 znaků včetně mezer. Redakce si vyhrazuje právo redakčně upravovat zaslané příspěvky • Inzerce: vnitřní strany Bc. Milan Nerud, tel.: 774 458 060, e-mail: inzerce@zpravodajbrno.cz, zadní strana Kateřina Rašková, tel.: 543 210 364 • Grafika, tisk, správa inzerce: Samab Press Group, a. s., Cyrilská 14, 602 00 Brno • Distribuce do schránek a do stojanů: Samab Press Group, a. s., Cyrilská 14, 602 00 Brno, reklamační linka tel.: 545 240 237 • Správné řešení křížovky: Hadivadlo •

ÚVODNÍK STAROSTY

Milé čtenářky a milí čtenáři zpravodaje, je mi potěšením oznámit vám v tomto úvodníku, že letos dokončená rekonstrukce parku na Moravském náměstí

z ateliéru Consequence forma architects bodovala ve dvou prestižních soutěžích.

Zvítězila v celostátní soutěži o nejlepší park roku a rovněž získala Národní cenu za architekturu 2023 – Grand Prix Architektů v kategorii krajinářská architektura a zahradní tvorba.

Hlavní cenu Park roku 2023 nám udělila odborná porota, kterou nadchl komplexní architektonický přístup a vytvoření unikátního prostoru v centru města. Ocenila pestrou kombinací květin, péči o vzrostlé stromy i ty nově vysazené a především pak celkové řešení parku včetně dominantní fontány, hřiště pro děti a pobytových ploch. Pro Brňany je skvělou zprávou, že v soutěži

Park roku 2023 byl oceněný také Božetěchův sad v Králově Poli, který získal cenu za soudobý komplexní, citlivý a uživatelsky přívětivý přístup. Posílám tedy gratulaci našim sousedům a jsem rád, že Brno je v oblasti péče o parky a parkovou zeleň v České republice na špici.

A připravujeme úpravu dalšího parku v centru města. Nejbližší příležitostí, kdy revitalizace parku přispěje k zatraktivnění veřejného prostoru, je připravovaná úprava parku Danuše Muzikářové při Rooseveltově ulici. Začít by měla na přelomu let 2024 a 2025 a podrobnosti se dozvíte v tomto čísle zpravodaje na straně 7.

Park na Moravském náměstí se v letním a podzimním období stal oblíbeným místem pro relaxaci lidí všech věkových skupin a ani s nastupující zimou by tomu nemělo být jinak. Přijďte si sem v prosinci zabruslit nebo se svézt na vyhlídkovém kole, zajděte se podívat na adventní trhy k Joštovi a udělejte radost potřebným zakoupením malého dárku u stánků neziskových organizací. A přes náměstí Svobody dojděte až na náš malebný Zelný trh. Věřím, že adventní trhy se vyda-

ří a budete si moci v klidu ve společnosti svých rodin a přátel vychutnávat předvánoční atmosféru. Přeji vám všem krásné Vánoce a do nového roku především pevně zdraví, hodně radosti a úspěchů.

Ing. arch. Vojtěch Mencl (ODS)
starosta městské části Brno-střed ■

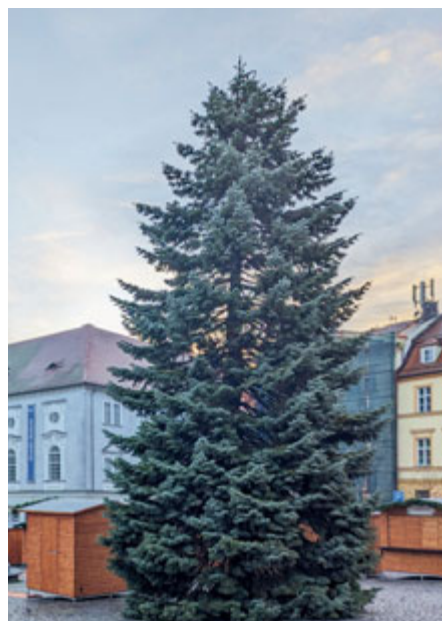
PŘÍBĚH VÁNOČNÍHO STROMU

Jedle ojíněná vyrostla v Rakvicích.

Advent na Zelném trhu letos zdobí patnáctimetrová jedle ojíněná. Městské části Brno-střed ji darovala obec Rakvice.

Strom před svůj dům zasadila v roce 1979 paní Věra Rozsypalová, aniž by si uvědomila, že jedli nevysazuje na vlastní pozemek.

Takto strom zdobí Zelný trh.

Strom vyrostl do patnáctimetrové výšky, obvod jeho kmene v metrové výšce dosáhl 56 centimetrů. Kořenový systém začal postupně narušovat vjezd do domu, proto musela rodina začít uvažovat o tom, že strom porazí. Když se paní Rozsypalová dozvěděla

o možnosti věnovat krásně rostlou jedli městské části Brno-střed, která by ji využila pro Advent na Zelnáku jako vánoční strom, byla ráda, že bude ještě užitečná. „Přeji návštěvníkům, aby jim strom na Zelném trhu dělal velkou radost. Těším se, že se na něj také přijedu podívat,“ vzkázala z Rakvic Brňanům.

Ovšem vzhledem k tomu, že pozemek, na kterém strom stojí, je obecní, v kolonce dárce je letos nakonec napsána obec Rakvice, která s darováním stromu ochotně souhlasila.

Odbor životního prostředí městské části Brno-střed nechal strom znalecky posoudit pomocí zvukového tomografu, který ukázal, že strom je v dobré kondici, nebyly shledány žádné defekty, trhliny či jiné formy poškození. Odborný znalec konstatoval, že „strom je robustní a odolný, jedná se o jedince s vhodným estetickým efektem a odpovídajícími materiálovými vlastnostmi dřeva kmene, aby bylo možné uvažovat o jeho využití jako vánočního stromu.“

Strom v půli listopadu v pořádku překonal více než čtyřicetkilometrovou vzdálenost z Rakvic do Brna a nyní již zdobí Zelný trh.

(mav) ■

NAŠE INOVACE PŘINÁŠEJÍ ÚSPORY

Městská část se snaží stále efektivněji nakládat s majetkem, který jí byl svěřený. V letošním roce se díky nově nastaveným procesům u pronájmů nebytových prostor podařilo uspořít významnou částku.

„Snažíme se hledat úspory a zdroje především u sebe. Při správě nebytových prostor se nám nyní podařilo upravením pracovních procesů zkrátit dobu, po kterou zůstávají nepronajaté, a tudíž nepřináší do rozpočtu městské části žádné finanční prostředky,“ popsal Martin Brym (TOP 09), člen rady městské části Brno-střed pro výstavbu a dislokace nebytových prostor.

Letos radnice uzavřela za deset měsíců jedenatřicet nájemních smluv na nebytové prostory, měsíčně z nich do pokladny připutovalo bezmála 680 000 korun. „Znamená to, že částka, o kterou přicházíme v měsících, kdy nebytový prostor leží ladem, je značná. Proto je tak důležité jednat co nejrychleji, aby prostory mohly vydělávat,“ vysvětlil Brym.

Nyní se podařilo zkrátit dobu, po kterou je nebytový prostor v procesu pronajímání,

z osmi na pět a půl měsíce. Za letošní dva a půl měsíce, kdy se již podařilo pracovat ve zkráceném procesu, činila úspora přibližně 1,7 milionu korun.

„To, že se takto významný posun při pronajímání podařil, by nebylo možné bez vstřícnosti a ochoty všech úřednic a úředníků, kteří jsou do celého procesu zapojeni. Bez jejich vysokého pracovního nasazení by to nešlo, a za to bych jim chtěl poděkovat,“ dodal radní.

V trendu zefektivnění procesu chce radnice pokračovat a celou lhůtu zkrátit na pouhé čtyři měsíce, které se v současné chvíli jeví jako nejkratší možná lhůta, při které lze dodržet všechny legislativní náležitosti a transparentnost.

Zvýšení příjmů však není jediným benefitem, který ze zkráceného procesu pronajímání nebytových prostorů plyne. Díky tomu mohou nájemci dříve podnikat, zaměstnávat lidi, poskytovat služby občanům a v neposlední řadě platit daně.

(mav) ■

NOVÉ PODZEMNÍ KONTEJNERY

Městská část Brno-střed vybudovala podzemní stanoviště s kontejnery na tříděný odpad. Je to další krok, kterým chce přispět ke kultivaci veřejného prostanství.

Nevhledné barevné kontejnery na papír, plasty a sklo na Janáčkově náměstí v blízkosti křižovatky s ulicí Kounicovou v říjnu vystřídalo podzemní stanoviště na tříděný odpad. Zůstává v majetku městské části, provozovat je bude svozová společnost SAKO Brno. Městská část do vybudování vložila 1 350 000 korun.

(mav) ■

SENIOR ŽURNÁL

Na radnici městské části Brno-střed si mohou senioři přijít pro nové číslo Senior žurnálu.

Podzimní číslo čtvrtletníku je volně k dispozici na vrátnici radnice městské části Brno-střed na Dominikánské 2. Hlavním tématem aktuálního čísla je péče o lidi s Alzheimerovou nemocí. Čtenáři se dozvědí více o této degenerativní nemoci od lékařky i zástupců pečujících organizací. V časopisu ale nechybí ani oblíbené rubriky Kognitivní trénink a Luštění. Časopis vydává Sociální nadační fond, více se lze o jeho činnosti dozvědět na webu: www.socialni-nadacni-fond.cz. (mav) ■

VYKLÍZENÍ PROSTOR JE NYNÍ LEVNĚJŠÍ

V mnoha případech musí radnice městské části Brno-střed řešit vyklízení bytů, sklepů, půd a nebytových prostorů. Tyto práce jsou nákladné, proto úřad hledá cesty, jak uspořít.

„Ne vždy nájemníci bytů ve správě městské části vyklidí byt, který opouštějí. Stává se to v případě úmrtí nájemníka, který nemá poblíž své blízké, kteří by se likvidace pozůstalosti ujali, nebo v případě nájemníků, kteří neplatí delší dobu nájemné a městská část jim je nucena nájemní smlouvu vypovědět,“ vysvětlil Martin Drdla, MSc. (ANO 2011), do jehož gesce spadají investice a správa bytových domů. Vyklízecí práce je nutné v bytových domech zajistit také tehdy, kdy nájemníci odkládají věci do společných prostor – chodeb, sklepů či půd. Nejen, že je v domě nepořádek, ale odložené věci jsou rizikem jak po stránce hygienické, tak bezpečnostní. Také nebytové prostory zůstávají po některých nájemcích nevyklizeny.

Vzhledem k tomu, že městská část hledá nejkratší možnou cestu k tomu, aby bytové i nebytové prostory opět sloužily občanům,

nezbývá mnohdy jiné řešení, než přikročit k vyklízení na vlastní náklady radnice. Doposud si pro výkon těchto prací najímala externí firmy, nyní se z důvodu úspory financí rozhodla převést práce na vlastní pracovníky.

„Podařilo se nám uzavřít dohodu o ukládání odpadu zdarma, což představuje značnou úsporu. Další peníze úřad ušetří na nákladech za dopravu a v neposlední řadě poníží i částku, kterou externí firma vykazovala za pracovní sílu,“ vypočetl Drdla.

Díky tomu, že jsou vyklízecí práce nyní součástí pracovní náplně zaměstnanců odboru investičního a správy budov, očekává radnice za vyklízecí práce oproti předešlému období až padesátiprocentní úsporu. (mav) ■

RADNICE CHCE MĚSTO ČISTĚJŠÍ

Městská část Brno-střed již nyní myslí na prosluněné jarní měsíce, kdy ulice zaplní restaurační zahrádky, aby lákaly okolující k posezení u dobrého jídla a pití.

Brno se chlubí množstvím jedinečných restauračních zařízení, která jsou častým cílem tuzemských i zahraničních turistů. Na restauračních zahrádkách je od jara do pozdního podzimu plno, město díky nim ožívá pestrým společenským děním a Brno se jako město pohody a dobré gastronomie dostalo

i do mnoha našich i zahraničních průvodců. Stále větší počet návštěvníků však představuje zvýšené nároky na úklid a údržbu veřejného prostranství, a to hlavně v historickém centru města.

Náklady za tyto služby nese radnice městské části Brno-střed a vzhledem k tomu, že jsou stále vyšší (v minulém roce vydala 52 milionů korun za úklid veřejných prostranství a 13 milionů korun za vývoz odpadkových košů), pustili jsme se do úpravy sazby míst-

ních poplatků za zábor veřejného prostranství, na kterých jsou restaurační zahrádky provozovány. Průzkumem jsme si potvrdili, že dosavadní výše místních poplatků v Brně-střed patří mezi tuzemskými městy k těm mírnějším, tudíž jsme se rozhodli přikročit k jejich navyšování.

Jaká změna tedy restaurační zahrádky od 1. ledna 2024 čeká? V městské památkové rezervaci nově zaplatí 20 korun za metr čtvereční, mimo památkovou rezervaci 10 korun za metr čtvereční. Ovšem tyto částky se mohou snížit na polovinu, pokud se restauratéri rozhodnou s námi spolupracovat na udržování čistoty a pořádku na zahrádkách a v blízkém okolí jejich provozoven.

Dobrou zprávou je, že do rozpočtu by mělo díky provedené změně přibýt okolo šesti milionů korun, které v plné výši využijeme právě na úklid zatížených prostranství a nákup odpadkových košů. Snad se tedy zase o něco více přiblížíme vysokým standardům čistoty a pořádku, jak je známe ze západních metropolí.

Ludmila Oulehlová (ANO 2011)

1. místostarostka městské části Brno-střed ■

ŠKOLY A ŠKOLKY SE MĚNÍ K LEPŠÍMU

V průběhu roku 2023 jsme pokračovali v opravách a rekonstrukcích našich školních budov, aby vzdělávání dětí a žáků mohlo probíhat v příjemném prostředí. Snažili jsme se také snižovat energetickou náročnost budov, a tím i náklady škol na energie a nevyhnuli se ani řešení havarijních situací budov.

Mezi viditelné rekonstrukce patří bezpochyby oprava havarijního stavu historické fasády, štítů a říms budovy základní školy na rohu ulic Rašínova a Jakubská. Při rekonstrukci dojde navíc i k opravě klempířských prvků, kvůli kterým při prudkých deštích do školy zatéká, a zrekonstruují se také vstupní dveře do budovy školy. Oprava bude z důvodu vysokých finančních nákladů pokračovat i v příštím roce. Další velká oprava probíhala na základní škole na Horní, kde byla spravena střecha budovy. Do budoucna bychom na ní rádi instalovali fotovoltaickou elektrárnu, a tím snížili energetickou náročnost této velké školy. Venkovní akci spojenou se snížením energetické náročnosti je i zateplení budovy mateřské školy na Úvoze, kde obložíme fasádu budovy a vyměníme všechny vnější dveře. Poslední akcí, která zlepší hospodaření

s energiemi a zároveň řeší havarijní stav budovy, je výměna všech střešních oken v mateřské škole na Údolní 68. Tato akce navazuje na repasování historických oken budovy, které proběhlo v minulých letech.

Naším cílem je i postupné navyšování počtu volných míst v předškolních zařízeních. Jsem proto velmi rád, že se nám podařilo v mateřské škole Pod Špilberkem rekonstrukt starého bytu vybudovat novou třídu pro 12 dětí. Třída je vybavena nábytkem a již slouží dětem.

Kromě mateřských a základních škol investujeme i do školních kuchyní. Ve školní kuchyni na Kounicově proběhla sanace vlhkých prostor v suterénu budovy, a tím došlo ke zlepšení zázemí pro kuchyni. Větší rekonstrukce pak proběhla ve školní kuchyni Úvoz, kde proběhla rekonstrukce kuchyně a přílehlého zázemí, zejména šlo o rekonstrukci elektroinstalace, o výměnu dlažby, obkladů, otopných těles a dveří včetně zárubní. Dále došlo k vybudování nového výdejního okénka, úpravě vzduchotechniky a vnitřního rozvodu plynu. S rekonstrukcí kuchyně souvisí i dodávka nové myčky na černé nádoby. Díky rekonstrukci došlo ke zvýšení nabídky jídel vařených touto kuchyní.

Do konce roku ještě plánujeme zahájit rekonstrukci školní jídelny – výdejny v prostorách základní školy na Hroznové na Hlinkách 146, kde dojde ke kompletní rekonstrukci rozvodů a podlah a k úpravě výdejního prostoru, včetně dodávky části gastrovybavení. Nezapomeneme ani na rekonstrukci tříd. Na ZŠ Bakalovo nábreží bude zahájena rekonstrukce učebny informatiky ve 2. patře budovy. Jedná se o nové elektrorozvody, nový akustický podhled, výmalbu a vybavení učebny, díky čemuž zde vznikne moderní třída reflektující aktuální trendy ve výuce. Během roku 2023 došlo k několika změnám ve vedení škol. Konkurzní komise vybrala nového ředitele na základní školu na Hroznové a novou paní ředitelku do mateřské školy na Soukenické. Po odchodu paní ředitelky ze školní kuchyně na ulici Pellicově navíc došlo ke sloučení kuchyně s mateřskou školou Pellicova, v jejíž budově kuchyně působí, takže vedení převzala paní ředitelka z mateřské školy. Všem odcházejícím ředitelkám a ředitelům chci poděkovat za dobrou spolupráci s městskou částí Brno-střed a popřát jim vše dobré do dalšího života.

Mgr. Martin Vrubel, Ph.D. (KDU-ČSL)

2. místostarosta městské části Brno-střed ■

PARK NA MORAVSKÉM NÁMĚSTÍ SBÍRÁ CENY

Park na Moravském náměstí zvítězil v celostátní soutěži o nejlepší park roku a získal také Národní cenu za architekturu 2023, Grand Prix Architektů v kategorii krajinářská architektura a zahradní tvorba.

V soutěži Grand Prix Architektů mezinárodní porota ocenila komplexní přístup k revitalizaci parku v centru města. „Jsme rádi, že se nám podařilo v jubilejním 30. ročníku mít vynikající porotu, která pečlivě vybírala a ukázala na zajímavé projekty, které se zde realizují a stala se tak zrcadlem okolního světa k naší tvorbě, architektuře, kterou tu vytváříme,“ uvedl předseda Oleg Haman k třicátému ročníku této významné soutěže.

Výsledky sedmáctého ročníku soutěže Park roku vyhlásilo vedení pořádajících profesních sdružení, letos se do ní přihlásilo rekordních třicet děl krajinářské architektury.

Porotu při osobní návštěvě parku zaujala mimo jiné velkorysá lavice připomínající arénu a uvnitř jeviště v podobě fontány, které jsou středobodem unikátního prostoru v centru města určeného výhradně pro pěší. „Prostor parkového náměstí byl živý a plný lidí různých sociálních skupin a věkových kategorií. Návštěvníci si rádi poseděli u vody nebo u šálku kávy, uspořádali piknik na trávníku, hráli hry nebo se procházeli,“ popsal atmosféru při hodnocení člen poroty Attila Tóth, slovenský krajinářský architekt.

Porotci ocenili také ochranu kořenů původních stromů a úpravu jejich prokořenitelného prostoru ještě před stavebními pracemi a zamezení zhutnění půdy, což přispěje k plnohodnotnému rozvoji bohatého stromového, keřového i bylinného patra.

„Na vítězném díle se projevilo, že pokud generální projektant dá dohromady špičkový tým včetně krajinářských architektů a zahradníků, dodavatelé stavby a investor intenzivně spolupracují, lze realizovat kvalitní veřejný prostor, který obstojí v evropském srovnání. Zásadní ovšem bude péče

v následujících letech,“ shrnul hodnocení poroty Ondřej Feit, ředitel spolupořadatele Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu.

„Pokládám za obrovský úspěch, že jsme byli oceněni hned ve dvou prestižních soutěžích, a to v silné konkurenci velmi kvalitních projektů. Věřím, že si toto ocenění výsledná podoba rekonstrukce zaslouží. Stejně tak mám radost, že se park stal hned po dokončení vyhledávaným místem pro trávení volného času malých i velkých návštěvníků. I to je pro nás velké ocenění,“ uvedl Vojtěch Mendl (ODS), starosta městské části Brno-střed.

„Naše realizace je svým způsobem odvážná a ukazuje, že investovat do veřejných soutěží se vyplatí, podobné autorské dílo by bez soutěže nikdy nevzniklo,“ doplnila jedna z autorek Janica Šipulová z Consequence forma architects. Spoluautory jsou kromě ní také Klára Zahradníčková a Martin Sládek ze stejného ateliéru.

„Projektování a autorský dozor každé části projektu jsme brali zodpovědně a ocenění si velice vážíme. Zároveň je to i velký závazek pro následnou péči o park, za dva roky totiž bude vyhlášen Park roku probíhat v Brně, a to včetně odborné procházky po parku, která bude sledovat právě to, jak se o park pečuje. S městskou částí Brno-střed spolupracujeme na drobných úpravách a zlepšeniích, a to včetně zapojení krajinářské architektky Kláry Zahradníčkové a dalších odborníků,“ dodal Sládek.

Celková investice do parku činila 132,5 milionu korun. Město Brno se podílelo 95,5 milionu korun, městská část Brno-střed přispěla 37 milionů korun. Navíc městská část nesla náklady na zpracování architektonické soutěže, projektové dokumentace a ošetření kořenových systémů stromů ještě před zahájením rekonstrukce. Přípravné a projektové práce v součtu stály přibližně 10 milionů korun.

(mav) ■

TAKÉ PARK DANUŠE MUZIKÁŘOVÉ BUDE HEZČÍ

Městská část Brno-střed připravuje revitalizaci parku Danuše Muzikářové při Rooseveltově ulici, práce budou zahájeny na přelomu let 2024 a 2025.

V roce 2017 uspořádala městská část Brno-střed pod patronací Ing. arch. Petra Bořeckého architektonicko-urbanistickou soutěž na revitalizaci parku Danuše Muzikářové, ve které zvítězil návrh kolektivu autorů Ing. arch. Jiřího Vokřála, Ing. arch. Michaely Vokřálové a Ing. Jána Augustína. V současné době má projekt vydáno územní rozhodnutí a připravujeme stavební řízení.

Urbanistická koncepce návrhu je založena na prostupnosti a otevřenosti parku a respektování stávajících hlavních pěších tras, které pouze mírně upravuje. Nově je navržena galerijní stezka, která se volně vine parkem, začíná u Moravské galerie a propojuje důležitá místa parku: sochu Jiřího Mahena, archeologické naleziště s modelem předbraní a zvýrazněním průchodu historickou branou a památný strom jírovec maďal. Podél galerijní stezky ve spolupráci s Moravskou galerií také plánujeme vystavovat pravidelně nová umělecká díla. Stezka ústí v jižní části parku na novou piazzettu přiléhající k zadní části pasáže Typos s vodním prvkem – kaskádou a stromořadím s terasami a posezením. Realizaci a následný provoz piazzetty se zavázala uhradit akciová společnost Magnum Mall, která je vlastníkem pozemků, pod kterými se nachází podzemní objekt bývalé České televize

a nově uvažované podzemní garáže s příjezdem z ulice Rooseveltovy umístěné v souladu s podmínkami zadání architektonické soutěže z roku 2017.

Zahájení projekčních prací předcházelo zadání pasportu zeleně doplněné v roce 2021 zpracováním podrobného dendrologického průzkumu, který vyhodnotil aktuální stav všech parkových dřevin. To vše proto, aby mohlo být zachováno co nejvíce stávajících stromů. Kácet se bude minimálně, a to jen z důvodu špatného zdravotního stavu stromů a možného ohrožení bezpečnosti návštěvníků parku. Oproti původnímu soutěžnímu návrhu bude zachováno stromořadí mladých lip rostoucích nad zídou při ulici Rooseveltově. Památný strom, jírovec maďal, který stojí v parku již více než 150 let, se dočká odborného ošetření. U všech stromů bude před začátkem stavebních prací provedeno ošetření kořenového systému provzdušněním (Air Spade) tak, jak se nám to již osvědčilo u parku na Moravském náměstí. Navíc budou v parku dosazeny více než tři desítky stromů a osmdesátka tisíc.

Park se dočká také nového veřejného osvětlení a nového mobiliáře: laviček, odpadkových košů, stojanů na kola a dalších prvků. Revitalizaci parku bychom po získání všech povolení rádi zahájili na přelomu let 2024 a 2025.

Ing. arch. Vojtěch Mencl (ODS)
starosta městské části Brno-střed ■

NA ZELNÝ TRH PŘIJDE MIKULÁŠ

Radnice městské části Brno-střed letos připravila novinku, kterou si užijí především děti. Poprvé mohou 5. prosince zažít mikulášskou nadílku na vánočně vyzdobeném Zelném trhu.

Na pódiu bude na děti od 16.00 do 18.00 čekat tradiční Mikuláš s andělem a čertem, kteří za říkanku, písničku nebo třeba jen za milý úsměv dětem rozdají dárkové balíčky. Rodiče mohou přinést vlastní nadílku, městská část ale vždy něco pěkného dětem přidá.

Tak obvykle mikulášská nadílka vypadá, ovšem jen na Zelném trhu děti uvidí andělský sbor a čerta na chůdách a ve svítících kostýmech. Rozběhnou se po celém náměstí a budou předvádět drobné akrobatické kousky.

„Chceme dětem nabídnout úplně jiného Mikuláše než toho v kostýmu z půjčovny. Proto jsme nechali vyrobit originální obleky inspirované tradiční lidovou kulturou. Ozvláštní je světelné prvky, takže budou v podvečerním čase nepřehlédnutelní. Věříme, že tyto převleky budou sloužit i v budoucích letech a mikulášská nadílka se stane jednou z atraktivních součástí Adventu na Zelném trhu,“ popsala 1. místostarostka městské části Brno-střed Ludmila Oulehlová (ANO 2011).

Pro městskou část zajistila mikulášskou nadílku její příspěvková organizace Kávéeska a divadlo DIP pod vedením Juliány Vališkové. Nenechte si nevšední podívanou ujít.

(mav) ■

VÁNOCE JSOU VŠUDE KOLEM NÁS

Na Zelném trhu už svítí krásně nazdobená jedle ojíňená, město provoněla skořice, hřebíček a badyán, dětem oči rozsvítil historický kolotoč a vyhlídkové kolo už se točí. Adventní trhy jsou v plném proudu.

Možná už jste si našli chvíli na procházku městem, zastavili se na Zelném trhu u řemeslných stánků, obdivovali dřevěný betlém na Dominikánském náměstí, udělali radost neziskovým organizacím a zakoupili si u nich malý dárek na náměstí Svobody nebo u Jošta na Moravském náměstí. Obhlédli jste nově postavené kluziště v parku a sledujete s napětím počasí, jestli se svezete na bruslích, nebo na vyhlídkovém kole. A pokud jste si tuto trasu prošli, nejspíš jste neodolali pokušení a zahřáli se horkým nápojem.

Darujte kelímek

A co s kelímkem? Možná i vy patříte k těm, kteří ho promění v dobrý skutek, stoupnou si do fronty ke stánku označenému nápisem Daruj Kelímek a vyberou si, kterou organizaci podpoří. Stánky najdete jak na Zelném trhu, tak na Moravském náměstí a náměstí Svobody.

Hudební program

Na Zelném trhu, náměstí Svobody i na Moravském náměstí je mimo prodejní stánky připraven také bohatý doprovodný program. Dopoledne patří především dětem z mateřských a základních škol, podvečery pak podkresluje hudba známých i méně známých, ale o to zajímavějších kapel.

Nenechte si ujít

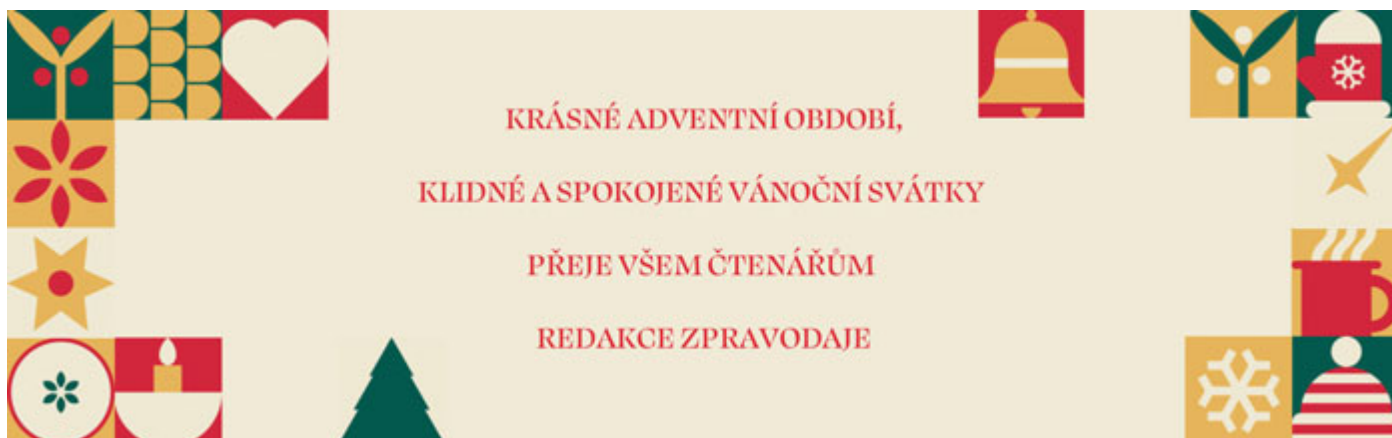
Pokud jste se na procházku rozzářeným městem dosud nevydali, určitě to ještě zvládnete. Ujít byste si neměli nechat třeba bruslařskou show na kluzišti v parku na Moravském náměstí, která je naplánovaná na

1. prosince od 17.00, ukázky řezbářské práce autora vyřezávaného betléma Jiřího Halouzky budou k vidění 2. prosince v 10.00 na Dominikánském náměstí, v 16.00 řezbář povypráví příběh jednotlivých postav. Na rodiny s dětmi bude letos 5. prosince od 16.00 poprvé čekat na Zelném trhu Mikuláš s anděly a čerty na chůdách, podívat se zde můžete na slavnostní zapalování adventních svící, a to každou sobotu v 18.00.

Slavnostní zakončení

Adventní trhy potrvají až do 23. prosince, kdy na náměstí Svobody zazní v 17.00 Rybova Česká mše vánoční v podání České metropolitní filharmonie Brněnského filharmonického sboru Beseda brněnská a sólistů. Na Zelném trhu uzavře v 18.00 adventní období zapálení čtvrté svíce na adventním věnci, zazní tradiční vánoční koledy v podání pěveckého sboru a zástupci neziskových organizací si přijdou převzít šek na slavnostní vyhlášení výsledků charitativní sbírky Daruj Kelímek.

Program adventních trhů je bohatý a pestrý, kompletní informace jsou zveřejněny na webových stránkách: www.adventnazelnaku.cz, www.adventnamoravaku.cz a na webových stránkách www.brnenskevanoce.cz. Pro návštěvníky centra města jej připravila městská část Brno-střed spolu se svojí příspěvkovou organizací Kávéeskou, Nadačním fondem Emil a TIC Brno. (mav) ■

VÁNOČNÍ VÝLUKA

Změnu v dopravě si vyžádaly Brněnské Vánoce a konání adventních trhů. Každý den až do 23. prosince na náměstí Svobody bude od 15.00 do 20.30 omezena městská hromadná doprava. Cestující čekají náhradní trasy i speciální Vánoční tramvaj.

Tramvajová linka 9 pojedje v úseku od zastávky Moravské náměstí po zastávku Hlavní nádraží přes zastávku Malinovského náměstí. Výluka se dotkne rovněž tramvajové linky 4, která bude v úseku od zastávky Komenského náměstí po zastávku Hlavní nádraží využívat zastávky Šilingrovo náměstí a Nové sady. Dopravu přes náměstí Svobody nahradí během výluky Vánoční tramvaj, která jako jediná bude v odpoledních hodinách brázdit brněnské centrální náměstí. Jezdit bude v takzvaných osmičkách, a to z České přes Malinovského náměstí na Hlavní nádraží a zpátky na Českou přes Zelný trh a náměstí Svobody a opět z České na Hlavní nádraží a na Českou, tentokrát však přes Šilingrovo náměstí a Nové sady. Vánoční tramvaj bude jezdit v týdnu i o víkendu a cestující v ní budou platit běžné jízdné.

Tereza Hálová ■

STROMEK V KVĚTINÁČI

Až do 22. prosince si ještě můžete koupit vánoční jedličku v květináči.

Na jaře ji pak opět vrátíte do lesa, a přispějete tak k návratu jedle bělokoré do brněnských lesů. Jedličky jsou vysoké kolem 40 cm a k zakoupení jsou v obchodě Nadace Veronica na Pekařské 38 od pondělí do pátku od 9.00 do 18.00. V dubnu pak bude stromek možné zasadit na společné výsadbě, která se bude konat za asistence lesníků v lesní školce pod Babím lomem.

(mav) ■

BETLÉMSKÉ SVĚTLO

Plamínek z Betléma představující symbol míru putuje každoročně v předvánočním období letecky do Rakouska. Do České republiky ho od roku 1990 dovážejí brněnští skauti, kteří zájemcům předávají plamínek přímo do jejich luceren.

Betlémské světlo bude k předání na mši v katedrále svatého Petra a Pavla v neděli 10. prosince v 9.00. Po přivítání světla na Petrově ho začnou 16. prosince skautští kurýři rozvážet vlaky po republice. Pokud si chcete světlo z Betléma obstarat domů, je možné si pro něj přijít přímo k vlaku v den rozvozu. Vlak s betlémským světlem zastaví na hlavním nádraží v ranních hodinách.

Přesný čas si můžete ověřit na webových stránkách: www.betlemskesvetlo.cz. Najděte si spoj, který vám nejvíce vyhovuje, vezměte si lucernu, přijďte na perón k příslušné koleji a vyčkejte příjezdu vlaku.

Skauti vystoupí a plamínek vám připálí. Předání je omezeno časem, ve kterém se vlak ve stanici nachází. V případě velkého počtu lidí si tak zájemci předávají světlo mezi sebou a kurýři budou putovat zase o stanici dál.

Tereza Hálová ■

ADVENT A VÁNOCE NA PETROVĚ

Adventní a vánoční program brněnské katedrály svatého Petra a Pavla opět nabízí velké množství duchovních a kulturních akcí a bohoslužeb.

Mezi pravidelné kulturní akce katedrály patří čtyři adventní varhanní koncerty, probíhající v pravidelné týdenní rotaci. Budou

zahájeny v sobotu 2. prosince v 17.00 v předvečer první neděle adventní v režii posluchačů Konzervatoře Brno a JAMU. Poslední adventní koncert 23. prosince v 19.00 bude patřit varhannímu dílu Johanna Sebastiana Bacha v podání Petra Kolaře. Atmosféru očekávání přinesou rorátní mše, které se budou

konat během adventu každé pondělí v 6.00. Betlémské světlo bude předáno do rukou brněnského sídelního biskupa během mše v neděli 10. prosince v 9.00. Slavnost Narození Krista oslavíme tradičně při půlnoční mši svaté 24. prosince za hudebního doprovodu katedrálních žestů a při slavnostních bohoslužbách 25. prosince. Pro pontifikální mši v 10.30 katedrální sbor spolu se sólisty a orchestrem připravují provedení pastorální mše *Křesťanové milí* Jana Evangelisty Kypty. Tento sváteční den večer v 19.30 katedrálu tradičně rozezní tóny *České mše vánoční Hej, mistře* Jakuba Jana Ryby. Vánoční árie pro sólový tenor s doprovodem varhan nabízí svatoštěpánský koncert 26. prosince v 18.00 v podání Richarda Kolaře.

Do nového roku budeme uvedeni dopoledními novoročními bohoslužbami a novoročním koncertem, který bude letos patřit oslavě 25. výročí působení Petra Kolaře ve funkci ředitele kůru a varhaníka brněnské katedrály.

Vánoce v katedrále uzavře koncert 7. ledna v režii Brněnského katedrálního sboru Magnificat. Kompletní program adventu a Vánoc v brněnské katedrále naleznete na stránkách: www.biskupstvi.cz.

Petr Kolař ■

V PISÁRKÁCH ROSTE KOLEJOVÁ HARFA

Stavba vratné tramvajové smyčky v Pisárkách postoupila do fáze pokládání kolejové harfy.

Svým rozsahem se jedná v Česku o unikátní stavbu. Pokračují i práce na mostní konstrukci, kde se začnou pokládat koleje příští rok v březnu. Současně začaly práce na stavbě takzvané kolejové harfy přímo v areálu písařecké vozovny. Jedná se o postupné napojování 15 kolejí vedoucích z vozovny na jednu centrální. Ta se pak připojí na hlavní trasu na Mendlovo náměstí. Celková délka rozvětvení je 95 metrů a je největší, jaké lze v tramvajových vozovnách v republice vidět. Stavba tramvajové smyčky v uzlu Lipová navazuje na předchozí fáze modernizace vozovny v Pisárkách. Smyčka umožní najíždění tramvají od Bystrce přímo do vozovny, bez nutnosti jezdit se otáčet až na Mendlovo náměstí. Provozní úspory dopravní podnik vyčíslil na šest milionů korun ročně. Práce mají být hotové do konce srpna 2024. (mav) ■

SOVOZ ODPADŮ O SVÁTCÍCH

Jak bude vypadat svoz komunálního odpadu o svátcích? Svozová společnost SAKO Brno se postará o to, aby nezůstala nevyvezena žádná popelnice ani o svátcích.

Díky tomu vyjedou svozové vozy jako by se nechumelilo, tudíž se v harmonogramu vyvážení odpadu nic nemusí měnit. V týdnu mezi Štědrým večerem a Silvestrem budou popeláři jezdit jako každý obyčejný týden. První den nového roku připadne na pondělí. Nový rok je také svátkem popelářů, tedy jeden z mála dní, kdy mohou odpočívat. Proto v úterý 2. ledna budou svážet podle pondělního harmonogramu, ve středu podle úterního a tak dále. Svoz černých popelnic se takto prodlouží až do soboty. Od následného týdne už bude vše jako obvykle.

Veselé Vánoce a šťastný nový rok přejí čtenářům zpravodaje městské části Brno-střed brněnští popeláři ze SAKO Brno.

Mgr. Michal Kačírek ■

Foto: SAKO Brno

NA KOLE BEZPEČNĚJI DÍKY DÁME NA VÁS

Kolem Svitavy budou cyklisté jezdit bezpečněji. Díky participativnímu rozpočtu se cyklostezka dočkala opravy.

Zpevnit povrch cyklostezky mezi ulicemi Křenová a Tkalcovská a vyřešit nevyhovující stav u přejezdů kolejí. Tak svůj záměr popsal navrhovatel, když jej před dvěma lety přihlašoval do participativního rozpočtu. Včera se opravený úsek cyklostezky slavnostně otevřel.

Oprava cyklostezky a přejezdů kolejí se realizovala na etapy, celkové investice vyšly na 2,45 milionu korun. V budoucnu se cyklisté dočkají dalšího zlepšení v této lokalitě, a to v souvislosti s celkovou rekonstrukcí ulice Křenové, součástí plánu je záměr vybudovat pod frekventovanou silnicí pro cyklisty podjezd. Projekt uspěl v hlasování v participativním rozpočtu Dáme na vás v roce 2021, kdy obdržel 2319 hlasů. V letošním roce bylo hlasování uzavřeno právě ve dnech vydání zpravodaje. Více informací je zveřejněno na webu: paro.damenavas.cz.

Radka Loukotová ■

Názory zastupitelů

VLAJKY V CENTRU POZORNOSTI

Vlajky visící před radnicí městské části Brno-střed na Dominikánské 2 se opětovně staly předmětem nebývalého zájmu zastupitelského klubu SPD.

Před více než rokem a půl si jeho členové stěžovali na vyvěšení ukrajinské vlajky jako symbolu podpory napadeného státu. Tentokrát jim překáží přítomnost vlajky Izraele, který je našim dlouhodobým spojencem.

Místo solidarity s těmito státy chtějí na radnici vyvěsit vlajku moravskou. Zastupitelé z SPD však stále například neřekli, kterou moravskou vlajku mají vlastně na mysli. Vyobrazení s bíločervenou orlicí na modrém

poli vzniklo po přemyslovském spojení Moravy s Čechami. Žluto-červená orlice na modrém štítě ve žluto-červeném poli reflektuje revoluční protičeské snahy z roku 1848. Všechny obyvatele žijící na Moravě, v Čechách a Slezsku přitom zastupuje vlajka České republiky.

Navíc z jejich řad dokonce v nedávné době zazněl návrh na vyvěšení vlajky arménské. Chápu, že je dnes těžké se zorientovat v záplavě informací, které navíc ne vždy pocházejí z ověřených zdrojů, ba co víc, jsou nástrojem cizí propagandy. Přesto mě to nedá a musím se zeptat. Jedná se pouze o názorovou nekonzistenci, opětovnou snahu zviditelnit se, o snahu populisticky povzbudit

moravský nacionalismus nebo snad deklaraci příklonu k mocnostem zastoupeným na východ od nás ležící zemí snící svůj sen o věčném impériu? Ano, tou zemí, která je tak známá svou láskou ke svobodě a přímé i nepřímé demokracii. Ta země, která svou láskou ke svobodě a demokracii vyváží pomocí tanků anebo alespoň poradců.

Mnohem raději bychom proto od klubu SPD viděli detailnější přehled práce jejich předsedy kontrolního výboru nebo konstruktivní návrh na zlepšení života v naší městské části.

Jiří Pertl
zastupitel MČ Brno-střed
zvolen za Piráty ■

Tato rubrika obsahuje názory zastupitelů, které nejsou redakčně upravovány a vydavatel nenes zodpovědnost za jejich obsah.

LÁSKA NA CELÝ ŽIVOT

Rok se nám pomalu chýlí ke konci, tak by si jistě zasloužil ohlédnutí a malou rekapitulaci. Mám to štěstí, že se mohu při tomto ohlédnutí dívat jenom na ty pěkné věci, příjemné a veselé, které se v naší městské části odehrály.

Člověk si těchto krásných okamžiků váží o to víc, oč nás dnešní doba zatěžuje nejistotami, konflikty a spory.

Mluvím o tom, kolik miminek jsme měli možnost přivítat na naší městské části a u kolika slavnostních svazků dvou lidí jsme mohli být přítomni a stát se součástí jejich krásného svatebního dne. Takže ať už je to láska rodičů k dětem nebo dvou dospělých k sobě navzájem, doufejme, že je na celý život.

Pokud jde o vítání nových občánků, dostavilo se k nám za celý rok společně s rodiči, prarodiči a dalšími příbuznými něco kolem dvou set. Je moc hezké vidět rodiče, kteří pyšně drží své malinké děti a svojí přítomností projevují sounáležitost s naší městskou částí. Vždy říkám, že výchova dětí je

úkol nejen krásný, ale i velmi zodpovědný a mnoho rodičů mi dá určitě za pravdu. Přesto jsou všechny okamžiky, které se svými dětmi strávíme, jedinečné a neopakovatelné. Měla jsem možnost přivítat děti, které nesly velmi zajímavá jména, někdy až trochu exotická, například Eleanor, Meda, Tamia, Elvíra, Filipa, Tobin, Isidor či Mateo. Mnozí rodiče ovšem nezanevřeli ani na klasická česká jména, kdy zastupitelským sálem zněla jména jako Václav, Štěpán, Přemysl nebo Josef. Všem dětem ještě jednou přeji vše nejlepší a hlavně šťastné vykročení do života, který je čeká.

Pokud se podíváme na další kapitoly šťastných událostí na naší městské části, tak tou jsou svatby a registrovaná partnerství. K říjnu se u nás uzavřelo 387 svateb a 26 registrovaných partnerství. Číslo do konce roku ještě vzroste. Tady je snad také vidět, že nějaké pozitivní hodnoty mezi lidmi ještě jsou. Vedle občanů České republiky přicházejí nejčastěji snoubenci z Ukrajiny, Slovenska, Ruska, Maďarska, Rumunska, Německa a Rakouska, ale zavítali k nám i z Řecka, severní Makedonie, Izraele, Mexi-

ka, USA, Kanady a ze států Afriky. V případech, kdy některý ze snoubenců neovládá český jazyk, je potřeba mít tlumočníka. Je to vážný krok v životě, tak ať každý ví, s čím souhlasí.

Všem zájemcům, kteří budou mít v následujícím roce zájem o uzavření sňatku, nebo registrovaného partnerství na území naší městské části, si dovoluji připomenout, aby s výběrem termínu neváhali a rezervovali si jej s co největším předstihem.

Na závěr mi dovoluji poděkovat všem členům zastupitelstva naší městské části, kteří se podíleli svou rolí při oddávání, a doufám, že i v budoucnu budeme poskytovat snoubencům a partnerům takový servis jako doposud, ne-li lepší. Všem, kteří uzavřeli sňatek či registrované partnerství za naší přítomnosti, přeji: ať je váš společný život tak krásný, jak byl váš svatební den, a vaše láska ať léty sílí a provází vás na společné cestě životem.

Mgr. Jiřina Fischerová
zastupitelka MČ Brno-střed
zvolena za ANO 2011 ■

ROK JE ZA NÁMI

Je to rok, co náš zastupitelský klub SPD začal pracovat v tomto volebním období pro všechny slušné lidi žijící v největší městské části Brna.

V zastupitelstvu městské části máme čtyři členy: slečnu Dianu Chodžajanovou, která pracuje a zastupuje nás v oblasti bytové politiky, Romana Freimutha, který je profesionálem v oblasti kultury a nebytových prostorů v naší městské části, skvělého odborníka akad. arch. Tomáše Kotase, který se stará o rozvoj výstavby a územního plánování a já, Leoš Prokeš mám na starost dopravu a předsedám kontrolnímu výboru zastupitelstva MČ Brno-střed.

Všichni zastupitelští kolegové a členové komisí pracují podle programu, který jsme slíbili našim voličům, avšak naše úloha v tomto volebním období je opoziční a není tím pádem vůbec jednoduché prosazovat programové priority. My se ale nevzdáváme a budeme i nadále bojovat za program, který jsme vám slíbili před volbami. Městská

část se potýká neustále s problémy, které vedení radnice nechce nebo nedokáže řešit. Mezi takové problémy patří např. doprava, bydlení nebo bezpečnost a o rozvoji MČ ani nemluvě. Například zmíněná bezpečnost a její prevence v městské části je těžce poddimenzovaná. Pokud se situace co nerychleji nezmění, tak bude mít městská část Brno-střed za pár let nemalé problémy. Rád bych však dnes zakončil můj příspěvek pozitivně a proto vám všem na závěr chci předat to nejdůležitější, přeji vám i vašim rodinám za sebe a své kolegy pevné zdraví a vzájemnou lásku o svátcích a v celém novém roce 2024.

Leoš Prokeš, MBA
zastupitel MČ Brno-střed
zvolen za SPD ■

Tato rubrika obsahuje názory zastupitelů, které nejsou redakčně upravovány a vydavatel nenes zodpovědnost za jejich obsah.

PROSINCOVÝ VÝLET DO HISTORIE

Poslední letošní procházka nás provede přibližně dvěma kilometry brněnských ulic, na nichž spatříme monumentální barokní kostel, sportovní arénu i sídlištní výstavbu a užijeme si i širokých pohledů do krajiny u řeky Svatky.

Rychlejším krokem můžeme ujít celou připravenou trasu za půlhodinku, podívat se na vybrané objekty na ulicích Polní, Bakalově nábřeží, Křídlovické a Poříčí a rychle se vrátit do tepla svých domovů.

Nemocnice Milosrdných bratří, Polní 3

Nemocnici Milosrdných bratří založil v roce 1747 moravský hrabě Leopold z Dietrichštejna. V tomto roce přišel Řád Milosrdných bratří na jeho pozvání do Brna. Postaven byl konvent s lékárnou a nemocnicí se sedmdesáti lůžky podle plánů brněnského stavitele Františka Antonína Grimma (1710–1784) syna Mořice Grimma (1667–1757). V letech 1768 až 1777 byl přistaven pozdně barokní kostel sv. Leopolda známý nádhernou freskovou výzdobou Mistra Josefa Sterna za vydatné finanční pomoci hraběte Karla Hrzána.

V roce 1805 po bitvě u Slavkova byla nemocnice podrobena zátěžové zkoušce, když byla obsazena napoleonským vojskem a přeplněná raněnými. Od roku 1865 do roku 1875 bylo zařízení součástí Zemské nemocnice, v roce 1895 byla dokončena první přístavba na Polní ulici s kapacitou 160 lůžek a v následujících dvou letech byla rozšířena o zaopatřovací ústav, tedy chudobinec. Další moderní a dodnes sloužící budovy byly přistavěny v letech 1933 až 1935. Před kostel sv. Leopolda byly přeneseny v roce 1934 čtyři sochy, Ecce homo vytvořená J. Ch. Pröbstlem

v roce 1722, socha sv. Jana Nepomuckého z konce 18. století, socha sv. Jana z Boha a sousoší Piety od O. Schweigla z roku 1799. Ty dříve stávaly na původním kamenném mostě přes řeku Svatku v blízkosti kláštera, který byl zbořen v roce 1934. V období druhé světové války byla řeholní komunita rozpuštěna a většině bratří se podařilo vyhnout nuceným pracím v Německu jen díky tomu, že získali práci v černovickém psychiatrickém ústavu.

V roce 1944 byla budova nemocnice silně poničena leteckými nálety, v roce 1948 zůstala a milosrdní bratři museli nuceně odejít rozhodnutím komunistické moci. Převor Josef Hartl byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen k 15 letům vězení na Mírově za údajný zločin úkladu o republiku. Zde v roce 1952 na následky drsného zacházení zemřel. Nemocnice se stala součástí Městského ústavu národního zdraví.

V osmdesátých letech 20. století byl pro špatné podmínky a riziko zřízení uzavřen lůžkový provoz domova důchodců v dnešním koncertním sále. V letech 1984 až 1986 byla v zahradě postavena léčebna dlouhodobě nemocných a také objekty kuchyně, výměňkové stanice a rehabilitace.

Teprve v roce 1989 došlo k obnově plnohodnotného fungování řádu milosrdných bratří. Ze 127 řeholníků jich těžké doby přečkalo a přežilo pouhých 13. S odhodláním se pustili do obnovy nemocnice, která před válkou a dobou komunismu patřila k nejmodernějším v Evropě.

Sídliště Na Nábřeží, Bakalovo nábřeží 1–7

Výstavba sídliště Na Nábřeží navázala na etapy výstavby poválečného Brna vytyčených směrným plánem, který byl dokončen

v roce 1957 týmem vedeným Františkem Kočím. Jedním ze zdůrazňovaných kritérií plánované bytové výstavby byla ekonomie stavby, čímž byly konkrétně míněny náklady na jednu bytovou jednotku. V první etapě se uskutečnila výstavba bytových domů na nábřeží Starého Brna, Úvoze, v Olomoucké ulici, v Juliánově a Černých Polích a vzniklo sídliště Židenice. Především sídliště na Úvoze od Miloše Kramoliše a to, které získalo v průběhu realizace spontánní pojmenování Na Nábřeží, tvoří jakousi přechodnou fázi, protože obě se snaží poměrně citlivě reagovat na stávající objekty a na terénní situaci nebo dotvářet nedokončenou či narušenou blokovou zástavbu.

Důraz byl kladen na to, aby občanská vybavenost byla nejen součástí projektové přípravy sídliště, ale aby se stavěla zároveň s bytovými domy. Novým obyvatelům tak byla k dispozici škola, školka, jesle, zdravotní středisko a obchody. Stejně tak byl projektován a spolu s obytnými domy realizován park, který na pravém břehu Svatky lemuje nábřeží.

V dnešní ulici Nádvoří byla postavena školka, ke které si také můžete zajít. Projektoval ji Miroslav Dufek roku 1957 (realizace 1959–1960) a dobová kritika vysoce ocenila organické sepětí funkčního prostoru a barevného pojetí. Architekt Dufek v roce 1963 dokončil také jesle vedle experimentálních domů, kde použil místo schodů do prvního patra mírně skloněnou plošinu. Ve stejném roce jako školka se realizovala také škola na Bakalově nábřeží podle návrhu Jaroslava Ledviny, jež je mimořádně kvalitní ukázkou brněnské řady škol, u kterých se uplatňovala monobloková typologie.

Zmíněný soubor staveb neprošel žádnou dramatickou proměnou, jen většina domů má

vyměněná dřevěná okna za plastová a u některých objektů byl zateplen obvodový plášť. Sídliště si tedy zachovává svoji autentickou hodnotu a atmosféru veletržní přestavby Brna.

Hala Rondo, Křídlovická 32

Hala Rondo, dnes nazvaná Winning Group Arena, je zasazená do prostředí rušné křižovatky na okraji Starého Brna nedaleko řeky Svratky. Byla primárně koncipována jako zázemí pro zimní sporty v čele s hokejem, ale její využití bylo možné variovat i pro jiné než sportovní účely. Studii haly připravil v roce 1971 architekt Ivan Ruller, který se v témže období věnoval také návrhu provozní budovy pro výrobní družstvo a společenství zlatníků Karat nedaleko Měniňské brány. V obou případech musel řešit zasazení novostavby do kontextu historického města a jeho panoramatu a zhostil se tohoto úkolu s respektem ke stávající urbanistické struktuře přílehlé zóny. Hala výškově kopíruje bytovou výstavbu ve svém bezprostředním okolí. Jeho realizace byla součástí akce Z, proto se protáhla na dlouhých deset let a Rondo bylo otevřeno až v roce 1982 při příležitosti mistrovství světa v kuželkách. V roce 1989 ho poté na severu doplnila menší obdélná krasobruslařská hala.

Halový prostor o kruhovém půdorysu určený pro více než sedm tisíc diváků byl zastřešen pomocí monumentální svařované ocelové konstrukce střechy s průměrem 65 metrů. Kvůli nestabilnímu pískovému podloží byla konstrukce objektu osazena do betonových pilotů. Vnější obvodový plášť Ronda vertikálně člení předsazené sendvičové panely o různé velikosti obložené bíle glazovanými hurdiskami, čímž architekt fasádu rafinovaně rozvlnil a v kombinaci s postupujícími stíny během dne vytvořil plastický efekt.

Hala v letech 2009 až 2010 prodělala zásadnější modernizaci, na které se podílel i autor původního projektu Ivan Ruller. Během ní bylo upraveno zázemí sportovců i diváků, technologické prvky a inženýrské sítě, byly vyměněny vnitřní sedačky či přistaveny výtahy a kapacity pro ubytování sportovců.

České státní reálné gymnázium, Poříčí 30

České státní reálné gymnázium na Starém Brně bylo založeno již roku 1883, až do vzniku Československa však sídlilo v provizorních prostorách. Teprve po převratu zakoupila zemská správa pozemky v ulici Poříčí, pro které architekt Jaroslav Syříštl v roce 1925 navrhl novou školní budovu. V jejích prvních plánových variantách se počítalo s mohutnou valbovou střechou

a plastickými prvky na fasádě, které odrážely dekorativní tendence národního obloučkového slohu.

Výsledná podoba stavby již vychází z architektonického purismu, její monumentální pojetí, které prozrazuje sídlo státní instituce, bylo však zachováno. Hlavní průčelí je členěno horizontálními pásy režného zdiva s okny, které se střídají s hladkou omítkou. Hlavní vstup v centru uliční fasády je zdůrazněn hlubokou nikou. Jediným dekorativním prvkem průčelí byl státní znak se stožárem uprostřed vysoké střešní atiky. Symetricky jsou komponovány i hmoty bočních křídel a tělocvičny v uzavřeném dvorním traktu. Vnitřní dispozice však již byly koncipovány s ohledem na progresivní hygienické a pedagogické požadavky doby.

V současné době sídlí v této budově Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, na jejíž přítomnost upozorňuje znak na střešní atice lemovaný nově umístěnými solárními panely.

Názvy ulic

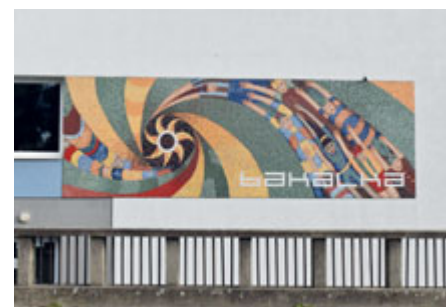
Polní ulice získala svůj název podle někdejší polohy ulice na okraji zástavby u začínajících lánů polí. Bakalovo nábřeží je pojmenováno na počest Břetislava Bakaly (1897–1958), hudebního skladatele, dirigenta a sbormistra. Ulice Křídlovická převzala jméno bývalé samostatné slovanské zemědělské osady Křídlovice, patrně starší než samo Brno, která byla připojena k Brnu v roce 1850. Poříčí dostalo název podle polohy ulice na nábřeží řeky Svratky.

Zajímavosti po trase

Na bočním průčelí kláštera do Polní ulice byl v roce 2005 otevřený druhý babybox v České republice. Umožňuje ženám v bezvýhodné sociální situaci anonymně a beztrestně odložit své dítě a udělat pro něj v danou chvíli to nejlepší, tedy předat jej do bezpečného prostředí a náhradní rodinné péče. Babybox je trvale klimatizován a opatřen násobnou signalizací zabezpečující okamžitě zajištění dítěte, kterému se následně dostane veškerá zdravotní a sociální péče. První novo-

rozené do něj bylo uloženo 9. června 2006 a prozatím poslední 2. května 2023. Celkem již posloužil dvaadvaceti dětem.

Na základní škole na Bakalově nábřeží 8 je k vidění trojice barevných mozaik, které nahradily mozaiku umístěnou na budově školy v letech 1961 až 2019. Autorem je Libor Havlíček.

Před školou je umístěna socha nazvaná Poezie. Vytvořil ji Ladislav Martínek a znázorňuje sedící ženu, která zasněně hledí na nebe.

Na Poříčí je v současné době čilý stavební ruch. Rozšiřuje se zde koryto řeky Svratky, aby se navýšila jeho kapacita a při stoleté vodě ochránilo přílehlou zástavbu. Přibýt mají i široké bermy, tedy vyzvednuté části koryta určené k častějším rozlivům povodní. Nábřeží se dostane blíže hladině a v období většiny roku bude sloužit pro rekreaci a odpočinek. (mav) ■

Zdroje:

- Brněnský architektonický manuál: www.bambrno.cz
- Encyklopedie dějin města Brna: www.encyklopedie.brna.cz
- Nemocnice Milosrdných bratří Brno: www.nmbrno.cz
- Co bude Brno: cobude.brno.cz

HISTORICKÉ GLOSY: NÁRODNÍ DIVADLO V BRNĚ IX. DÍL

Také brněnský balet měl svá velká období, byť ve svazku brněnského Národního divadla je souborem nejmladším. Jeho začátky můžeme sledovat teprve na přelomu 19. a 20. století.

Mnohem dříve se tu objevují jména dirigentů a režisérů, ale nikde mezi nimi nenajdeme jméno choreografa. Až v letech 1918 až 1919 zde působil tanečník a choreograf italského původu Achille Viscusi. Ustavující se baletní těleso uvedlo jeho zásluhou balet *Coppélia* Léa Delibese a *Lehkovážného pirotu* Maria Pasquala Costy. O úspěšný baletní večer se zasloužila tanečnice Marie Dobromilová a někteří členové činohry (mezi nimi vynikala krásná a pohybově talentovaná Marie Pechová). Viscusi tu dokonce uvedl roku 1919 Čajkovského *Labutí jezero*.

Nabídku ředitele Václava Štecha přijal v roce 1919 baletní mistr Jaroslav Hladík, jehož žákem a od roku 1926 členem baletního souboru se stal mladý Ivan Psota. Narodil se na Ukrajině 1. května 1908, po otci zdědil filologické nadání, naučil se postupně dokonale francouzsky, německy, rusky, anglicky, španělsky, italsky, portugalsky a polsky. V dospělém věku se mu otevřel svět a sotva by se mohl pohybovat s tlumočnickem po boku. První učitelkou tance mu byla maminka Anna, která měla v Přerově, kam se rodina z Ruska po čase vrátila, dobře zavedenou taneční školu. V Brně nešel pozornosti publika a referentů, v recenzích se neustále objevovala pochvalná hodnocení o mimořádně talentovaném a sympatickém tanečnickovi. Po Hladíkově odchodu do Prahy jmenoval ředitel František Neumann Psotu šéfem baletu (navrhl mu umělecké jméno Ivo Váňa). V českých zemích nejmladší umělecký šéf zahájil svou činnost uvedením *Korsakovovy Šeherezády* a *Delibesovy Coppélie* (1929).

Připomeňme však uměleckou událost, která měla význam nejen pro brněnský baletní život, ale hluboce zasáhla do budoucího osudu Psotova.

Plakáty ohlašovaly vystoupení slavného *Original Ballets Russe de Serge Djagilev* v Městském divadle Na hradbách 19. a 20. listopadu 1927. Při tréninku na sále Psotu pozorně sledoval Serge Lifar, jeden z hostujících tanečníků, a nabídl mu, aby se ucházel o angažmá v *Ballets Russes*. Možná si řekli, že se v letech 1905 až 1908 oba narodili na Ukrajině v Kyjevě...

Když v roce 1929 náhle zemřel ředitel František Neumann, jeho nástupce Ota Zitek k Psotovi cestu nenašel. Angažmá pěvce Nikolaj Cvejiče, který přestup z Ljublaně podmínil při-

Ivo Váňa Psota, rok 1930

jetím své ženy choreografky Máši Cvejičové do vedoucí funkce, znamenalo pro Psotu (jehož Zitek přeřadil do operety), jak se záhy ukázalo, počátek nesnází uměleckých i lidských. Rozhodl se odejít. Tak v roce 1932 přijel, jsa pozván, do Monte Carla, podrobil se konkurzu do obnoveného *Ballets Russes* a byl angažován. Krátce jako člen sboru, záhy zařazen mezi sedm *le premier danseur*. Po smrti Sergeje Ďagileva (Benátky, 1929) se uměleckého dědictví ujal v Monte Carlu René Blum (1931), k němuž se po roce připojil ruský emigrant Vasilij Grigorjevič Voskresenskij, uměleckým jménem Wassily de Basil, který byl v době první světové války plukovníkem carských kozáků a velitelem kaspického loďstva Jeho Blahorodí ruského cara Mikuláše II. z rodu Romanovců.

Psotův talent, píle, příjemné vystupování, dokonalá znalost mnoha jazyků mu umožňovaly pohodlnou aklimatizaci v novém prostředí. A když se v roce 1936 vrátil zpět do Brna, ředitelem divadla byl již Václav Jiříkovský. V souboru vynikala mladinká Mira Figarová, brzy primabalerína, vedle ní Zora Šemberová a Mimi Mitýsková, komik Otto Strejček, dále Emerich Gabzdyl, Oldřich Napravil, Josef Sokol a další.

Dominantou repertoáru bylo původní provedení baletu Sergeje Prokofjeva *Romeo a Julie* 30. prosince 1938, kteroužto událost ruská historiografie ignoruje, uvádějí jako datum prvního provedení 11. ledna 1940 v Kirovově divadle v Leningradě.

Začala druhá světová válka. Pro Psotu nebylo v okupovaném Československu bezpečno. Na poslední chvíli odjel do New Yorku (Spojené státy nebyly ještě s Německem ve válce), odtud pak po roce do Monte Carla k *Original Ballet Russe* vedenému de Basilem, kde se brzy stal baletním mistrem.

Skončila druhá světová válka. Psota uvádí v roce 1946 v Sao Paolu národní brazilský balet *Yara* s premiérou 31. června 1946 v Teatro

Municipal za účasti prezidenta. Generální ředitel Teatro Colón v Buenos Aires Grassi Diaz učinil Psotovi nabídku na místo šéfa baletu.

Dlouho před koncem války bylo o československém státě rozhodnuto. Štvanice nastala hned na jaře 1945. Národní básníci se předbílali v projevech oddanosti Sovětskému svazu, ztratí vše všechnu soudnost a hrdost. Poválečný teror vystřídaly partyzánské a lidové soudy. Marně ho přátelé zrazovali od návratu. Nedokázal překonat touhu po domově a v roce 1947 přes všechna varování překročil hranici. Čekal ho stejný osud jako všechny, kteří přišli ze Západu.

Nakonec podlehl štvanici, kterou na něj uspořádali. V době, kdy český národ vstupoval do čtyřicetiletého násilného odloučení od vývoje spojeného se západní Evropou, zůstal Psota osamocen a neschopen vyměnit hodnoty lidské a umělecké za účelové vztahy, které význam jenom předstírají, jak to naopak udělá většina českých spisovatelů, básníků, divadelních umělců, choreografů, tanečníků a většina národa. Zemřel náhle 16. února 1952.

Brněnským baletem prošla velká jména choreografů a tanečníků. Mezi nimi: Mira Figarová, Věra Vágnerová, Jiřina Šlezingrová, Olga Skálová, Věra Avratová, Jarmila Manšingrová, Růžena Elingerová, Kateřina Gratzerová, Míla Mikulová, Marie Šlezingrová, Marta Synáčková, Jarmila Bařinková, Ludmila Ogounová, Vlasta Prášilová, Jarmila Matějová, Marta Cvejnová, Hana a Jiřina Machatovy, Jana Příbylová, Simona Fišerová, Soňa Zejdová, Miroslav Kůra, Rudolf Karhánek, Jiří Nermut, Luboš Ogoun, Ján Šprlák-Puk, Josef Kubálek, Pavel Foret, Ludvík Kotzian, Karel Janečka, Karel Fux, Jiří Kyselák, Zdeněk Hanzlovský, Igor Vejsada a další.

Generace za generací vládne jevišti, aby je záhy opustila. Každá přináší nové pohledy, avšak dlouhého trvání nemá, neboť kategoričnou podmínkou tanečního umění je mládí...

Závěr

Jsmo u konce. Podzim roku 1989 otevřel bezbřehou možnost svobodně tvořit všem. Ke kormidlu přiskočila – jak jinak – nová generace. Tu byvší většinou dehonestovala. Zřekla se minulosti. Rezignovala na profesionalitu. Víc jak tři desítky let hledá způsoby, jak představit nová témata (současná) a formy vlastní tvořivosti, které je prý dovoleno vše... Divadlo je dnes volná aréna a velký hazard. Neostýchá se po svém nakládat s díly minulosti. Zůstává otázka, co nám chce vlastně sdělit?

PhDr. Eugenie Dufková

Foto: Archiv NdB

EVA VANÍČKOVÁ: TVÁŘÍ V TVÁŘ DÁVNÝM PŘEDKŮM

Podle lebky vrací lidem z historie podobu jejich tváře. Máme tak představu, jak vypadala princezna z Býčí skály z doby železné, pravěký šaman, ale také třeba svatý Jan Nepomucký. To je jen několik antropologických rekonstrukcí, na kterých se podílela Eva Vaníčková z Moravského zemského muzea.

Co vás k rekonstrukcím vůbec přivedlo?

Jako školačka jsem lavírovala mezi uměleckou dráhou a biologií. Po gymnáziu jsem nakonec zvolila antropologii. A během studia jsem se zúčastnila kurzu, který vedli na Masarykově univerzitě odborníci z moskevského pracoviště antropologické rekonstrukce, zaujalo mne to a posléze jsem tam absolvovala i stáž. Když jsem nastoupila do Moravského zemského muzea, věnovala jsem se hlavně kresebným rekonstrukcím při zpracování nálezů z pohřebišť. Než se asi před osmi lety objevil sochař Ondřej Bílek...

Náhoda?

Ondřej zkusil vymodelovat bustu neandertálce podle lebky z depozitáře na fakultě. Obrátil se na muzeum, jestli jeho podoba odpovídá antropologicky, a odkázali ho na mne. Dohodli jsme se, že mu zkusím metodu rekonstrukcí na té lebce ukázat a že současně zjistíme, jestli bychom mohli fungovat jako pracovní tandem. Mimochodem, toho neandertálce udělal celého znovu.

Vášim prvním společným dílem se stala princezna z Býčí skály?

Tu jsme ještě šudlali trochu na kolena, abychom vůbec ukázali, že něco zajímavého umíme. Ale měla ohlas jak u odborníků, tak u laické veřejnosti, takže jsme dostali zelenou.

Funguje spojení umění a vědy?

Kombinace sochař a antropolog zajišťuje kvalitu obou složek, bez jejichž spojení by žádná naše rekonstrukce nevznikla. I v historii metody je takové spojení osvědčené. Moje pozice je stříhat Ondřejovi křídla. Zabránit, abys neekl, tenhle nos nebude slušivý, zkusím jiný. Vědecká přesnost nedovoluje odchylky. Ale nikdy jsme se proto nehádali.

Jak dlouho trvá, než je busta nebo figura hotová?

K bustě není problém později dodělat tělo. Busta trvá zhruba šest měsíců, figura asi rok. Ale pracovat se dá souběžně na několika modelech.

Tušíte dopředu výslednou podobu?

Jako antropoložka trpím stejnou profesionální úchylkou jako Ondřej. Pozorujeme lidi kolem sebe, na ulici, v šalině, pořád. Dovedu si představit, jak vypadá lebka toho kterého člověka nebo na jakou lebku by se hodily jaké oči nebo nos.

Nepřekvapilo vás, že princezna z Býčí skály byla tak pěkná?

Víc mne fascinovalo, že se její podoba pohybovala na pomezí mezi mužským a ženským vzhledem. U úlomků zlatého předmětu, který byl součástí celého nálezu, dlouho archeologové předpokládali, že jde o diadém. K němu jsme volili odpovídající účes. Jenže asi v polovině práce se na základě nových výzkumů zjistilo, že se jedná o záušnice. Sundali jsme jí z hlavy repliku čelenky, a jak měla najednou podholený moderní střih vlasů s patkou, vypadala jako krásný chlap. S vlasy zapletenými do copánků a zkombinovanými se záušnicemi se zase vyloupla půvabná žena.

Nakolik procent je podoba reálná?

Jak to počítat? Když změníte účes, přibere nebo zhubnete, bývalí spolužáci budou na vážkách, kdo přišel na sraz... Někdy váháme nad starými fotkami sami u sebe. Máme-li zachovalou lebku, rekonstrukce zhruba odpovídá ze 75 procent tomu, jak dotyčný nebo dotyčná vypadali. Nějaká plovoucí nepravděpodobnost však zůstane vždycky.

Kterou z rekonstrukcí máte nejraději?

Žádnou nejoblíbenější nemám. Než ji pustíme do světa, žiju vždy tou aktuální, pak už nad ní ztrácím dohled.

Kterou žijete teď?

Výstavu *Když Brnem táhli mamuti* chceme doplnit rekonstrukcí nového evolučního článku, jednoho z australopitéků, který už má znaky velmi blízké nám. Před pár lety známý *Australopithecus sediba* bude pro návštěvníky lákadlem. A připravujeme se na bustu ženy z Pohořelic, z jejichž kosterních pozůstatků objevených vloni je patrné, že už od narození záměrně uměle deformovali hlavu do jakéhosi protaženého kokonu.

Máte nějakou vysněnou?

Lákal by mne trojhrob z Dolních Věstonic, pokládaný za místo posledního odpočinku tří mužů. Bylo by velmi zajímavé podívat se jim do tváří.

Mgr. Eva Vaníčková je antropoložka a kurátorka Centra kulturní antropologie Moravského zemského muzea. Vystudovala obor Antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Absolvovala tříměsíční stáž v moskevském Institutu etnologie a antropologie Ruské akademie věd, jehož Laboratoř antropologické rekonstrukce patří k předním světovým pracovištím. Od roku 2016 spolu s výtvarníkem Ondřejem Bílkem vytváří trojrozměrné modely podoby člověka. Laboratoř antropologické rekonstrukce posléze v roce 2018 vznikla její zásluhou také v MZM a je dosud jedinou v tuzemsku, která atraktivní formou hyperrealistických rekonstrukcí přibližuje významné archeologické nálezy veřejnosti. Z dosud vytvořených rekonstrukcí lze v současnosti vidět například figuru šamana z doby kamenné pohřbeného na dnešní Francouzské ulici v Brně, která je součástí výstavy *Když Brnem táhli mamuti* v Pavilonu Anthropos. V jeho stálé expozici věnované vývoji člověka si lze prohlédnout další práce, jako dvojici žen z Krumlovského lesa, neandertálského lovce či ženu z Dolních Věstonic.

Začíná advent, neměly bychom spíš mluvit o Vánocích?

Osobně bych nejraději škrtila všechny oslavy. No ale budu se snažit spočinout a naordinovat si trochu klidu. Budu přemýšlet třeba o tom, jak učinit co nejatraktivnější expozici věnovanou historii člověka v plánované dostavbě Pavilonu Anthropos. Rádi bychom totiž s Ondřejem, aby tu byly zastoupeny hyperrealistické rekonstrukce předků člověka, ale také pravěkých zvířat, které milují hlavně děti. Sice netuším, kdy se začne stavět, ale pořád jsme v republice jen dva, co se tomu věnujeme. Musíme tedy pomalu začít.

Jiřina Veselá ■

Foto: Archiv MZM, Jan Cága

POHŘEBNÍ A HŘBITOVNÍ
SLUŽBY MĚSTA BRNA

Objednávky pohřbů – kompletní pietní služby

Koliště 7 tel.: 545 422 121
 Jihlavská 1 tel.: 543 212 816
 Lužánecká 2a tel.: 545 212 740
 Pekařská 52 tel.: 513 034 969

Nepřetržitý svoz zesnulých: 603 11 33 00

www.pohrby.cz

Lahůdky Orli
...dovoz po Brně zdarma

www.lahudkyorli.cz

Připravujete pohoštění nebo oslavu ve firmě, doma či kanceláři? Objednejte si vyhlášené obložené chlebičky, mísy i zákusky s dovozem do firmy nebo domů.

☎ 542 213 320

Doprava v Brně od 20 ks ZDARMA

RYBÁRNA JURA

od 5. 12. prodej STROMKŮ
 od 5. 12. prodej KAPRŮ
 od 21. 12. VÁNOČNÍ TRHY
 od 23. 12. od 15 h. VÝPRODEJ VÁNOČNÍCH KAPRŮ

Otevírací doba:

21. 12.	9.00–18.00
18. 12.	9.00–17.00
19. 12.	9.00–17.00
20. 12.	9.00–18.00
22. 12.	8.30–19.00
23. 12.	8.30–19.00
24. 12.	9.00–12.00

ul. B. Němcové
 Starý Lískovec
 směr Ostopovice

HLEDÁTE NOVÉHO NEBO CHCETE ZMĚNIT STÁVAJÍCÍHO PRAKTICKÉHO LÉKAŘE?

Od 27. 11. 2023 **přijímáme pacienty** do naší nové moderní ordinace praktického lékaře **v centru Brna**, Masarykova 427/31.

VŠEOBECNÝ LÉKAŘ

WWW.VSEOBECNYLEKAR.CZ

MALBY
21 Kč/m²

ZEDNICKÉ PRÁCE, TAPETOVÁNÍ, NÁTĚRY fasád, oken, dveří 450 Kč/kus, radiátorů atd.
 tel.: 606 469 316

Platba hotově = SLEVA 250 Kč!

Živnostníci pro Brno-střed a okolí
www.maliribrno-hezky.cz

anpora

půjčovna zdravotnických pomůcek

oxygenerátory – koncentrátory kyslíku
 lůžka elektrická polohovací
 antidekubitní matrace, a další...

rozvoz a montáž:
 pondělí až pátek 9:00–17:00 hod.

515 548 566, 775 948 955
anporapujcovna@seznam.cz
www.anpora.cz

Zvažujete prodej vašeho bytu, domu, pozemku? Kontaktujte mě o nezávaznou radu či pomoc s nastavením správné ceny.

CENTURY 21
Bonus Brno

Pomohu:

- najít vhodného kupce
- se zajištěním právních služeb
- s převodem na katastru
- se stěhováním
- přepisem energií

Mé služby jsou pro prodávající zdarma.

MIROSLAVA VODIČKOVÁ
 604 22 00 25
miroslava.vodickova@century21.cz
www.miroslava-vodickova.cz

PODLAHÁŘSTVÍ
 Slezák ■ 724 738 924

Kompletní podlahářské práce včetně materiálu

RENOVACE PARKET
 broušení, tmelení, lak
 395 Kč/m²

www.podlahyslezak.cz

TEPLÁRNY BRNO

**Mnoho energie
i v dalším roce
přejí Teplárny Brno**

ELEKTŘINA A PLYN Z BRNA

www.teplarny.cz

VILA
LOW'S
BEER

Ceská kytarová
společnost, z.s.

**KOMORNÍ
KYTARA
VE VILE
LÖW-BEER**

29. 11. 2023 19:00

SLAVONIC DUO
Adam Marec, kytara &
Andrej Baran, housle .SR

5. 12. 2023 19:00

**Blanka & Vladimír
ONDREJČÁKOVI** .SR
housle +kytara .CR

12. 12. 2023 19:00

Manuel ALONSO . Španělsko
Gabriel ČERVENÁK .SR
flamencová, jazzová, a klasická kytara

host: kytarové trio

TRIO DOROMART
Dorota Szilárská, Artur Korolchuk, Roman Hlaholyeu

18. 12. 2023 19:00

Viera GULAZSI
– MAŇÁSKOVÁ, soprán
Vladislav BLÁHA, kytara

host: Tania DROBYS, domra

Předvánoční večer s písněmi
o lásce napříč staletími

www.guitarcz.com
www.vilalowbeer.cz
vilalowbeer

Předprodej vstupenek: [Goout.net](https://goout.net)
<https://goout.net/cs/vila-low-beer/vzptnb/events/>
a u večerní pokladny vily Löw-Beer, Drobého 22, Brno.

Česká kytarová společnost z.s.

BRNO A ZPRAVODAJ MĚSTSKÉ ČÁSTI BRNO-STŘED, MINISTERSTVA KULTURY A NADACE ČESKÝ MODERNÍ FOND

B | R | N | O

MB
Museum
Brno

MINISTERSTVO
KULTURY

 Aleš Žejdl
Oční studio

**Pro rozzářený pohled
nejen o Vánocích**

- ✓ Zážitkové 3D měření zraku, biometrie a zdravotní oční screening
- ✓ Profesionální výběr brýlí přesně podle vašich potřeb
- ✓ Vánoční dárkové poukazy se slevou 10 %

Objednejte
se **online na**
měření zraku

Brno

Veveří 111 • Moravské nám. 14
Nádražní 10 • Křenová 71
aleszejdl.cz

**Blíží se konec platnosti technické kontroly vašeho vozidla?
NAVŠTIVTE STK S TRADICÍ V KRÁLOVĚ POLI!**

Poskytujeme profesionální služby již od roku 1992

Pravidelné technické prohlídky osobních a dodávkových automobilů, motocyklů a přívěsů

Evidenční kontroly vozidel

Dovozy, přestavby, zástavby LPG a emisní normy

Měření emisí benzínových, naftových motorů, LPG

ONLINE REZERVACE

+420 541 212 116
+420 541 219 420

www.stkkralovopole.cz

STK Královo pole s.r.o.
Sladkovského 7, 612 00, Brno

Pracovní doba
Po - Čt : 7:00 - 17:00 hod.
Pá : 7:00 - 14:00 hod.

! TIP NA VÁNOČNÍ DÁREK !

Novoroční Koncert

JANEK & LEDECKÝ
symfonický orchestr Czech Virtuosi

+ host IVAN HLAS

18:00 hod. SONO CENTRUM
14.1.2024 BRNO

PŘEDPRODEJ: on-line na WWW.TICKETEVENT.CZ

VÁNOČNÍ NÁKUPNÍ CENTRUM

Široký výběr dávků a doprovodný program pro děti i dospělé.

8.-17. 12. 2023
Výstaviště Brno

BVV

Veletrhy Brno

Vánoce v Dobrém Špajzu

Přijímáme objednávky na drůbež:

Chlazená farmářská kachna (2,5 - 3,5 kg)	319 Kč / kg
Dodavatel: Farma Sokol, Rampuše, vyzvednutí od 19.12., trvanlivost do 22.12.	
Chlazená krůta polovina (3,5 - 5 kg)	169 Kč / kg
Dodavatel: Zelenka, Židlochovice	
Slepice polovina (1,5 - 2,5 kg)	235 Kč / kg
Dodavatel: Top - Farn, Slovensko	

Uzávěrka objednávek do 12.12. nebo do vyprodání

Dále pro Vás připravujeme:
Poctivé vánoční cukroví
Máslové vánočky, štoly
Možnost zhotovení dárkových krabic
Dárkové poukazy

www.dobrejspajz.cz
Marie Steyskalová 2. Brno - Žabovřesky
776 407 555

VÁNOCE OSLAVÍ V CHRÁMU SPASITELE

Základní a mateřská škola na Křenové si vás dovoluje pozvat na tradiční předvánoční akci *Vánoce přicházejí*.

Ve středu 13. prosince od 10.00 do 12.00 se zde již počtrnácté představí žáci z několika škol zapojených do projektu Síťe brněnských otevřených škol. Těšit se můžete na vystoupení malých i větších dětí, na koledy, vánoční písničky, básničky, krátké scénky či dokonce tanec. Zažijete upřímné dětské nadšení a jedinečnou energii a přesvědčíte se o tom, že Vánoce nemusí být jen o spoustě výtvarných prací, starostí a shonu, ale i o jednom nesmrtelném příběhu a velké radosti. Přijďte děti podpořit a užít si důstojnou a neopakovatelnou atmosféru Vánoc.

Mgr. Leona Vašková ■

PODZIMNÍ HROZNOVÁ

Na Základní škole Hroznová žáci během podzimních měsíců prožili spoustu dobrodružství.

Kdybychom nahlédli do čtvrtých tříd, v nichž proběhla blokovaná výuka s tematikou pravěku, mohli bychom spatřit, jak se děti s nadšením seznamují s vývojem člověka, jeho malbami a vykopávkami, z nichž nejznámější je Věstonická venuše. Žáci měli jedinečnou příležitost vymodelovat sošky, šperky a postavit si vlastní chyše. Žáci sedmých tříd se naopak ze školních lavic vydali na exkurzi do hlavního města Prahy.

Prohlédli si Valdštejnskou zahradu a Václavské náměstí. Nesměli vynechat Pražský hrad a impozantní Katedrálu svatého Víta. V neposlední řadě viděli z výletní lodi i malebný Karlův most. Ani ve školní družině se však nezažálo. Děti se připravovaly na každoročně pořádanou akci Halloween. Vydlabávaly dýně, které na konci října proměnily školu ve strašidelný zámek. Večer byl završen kouzelným lampionovým průvodem v okolí vily Stiassni. Podzim na Hroznové se velmi vydařil a všichni si ho moc užili.

Mgr. Petra Franková

ŽÁCI BAKALKY V POLSKU

Naše škola se dlouhodobě účastní několika ať už mezinárodních, tak i tuzemských projektů. Jedním z nich je ERASMUS+, díky němuž se žáci podívají do nějaké cizí země a navštíví tamější školu, jež je také součástí tohoto projektu.

Letos na podzim se tou zemí stalo Polsko a Základní škola v Olštýně, město rozlohou podobné Plzni a s Žabkou na každém kroku.

Výlet začal následovně: sedmihodinová cesta do Lodže, kde jsme se ubytovali a ještě večer jsme se odvážili projít tmavými ulicemi města poblíž Varšavy. Následoval přesun do Olštýna, kde na nás již čekali polští studenti a srdečně nás přivítali. Nachystali si pro nás zajímavé aktivity na seznámení a k prozkoumání města, kde jsme se necelých pět dní zdržovali. Většina her se nám stala inspirací pro naše soutěže v rámci Třídy roku, které u nás pořádá žákovský parlament.

Pro všechny byl velkým zážitkem společný výlet do Vlčího doupěte a následně vyjížďka lodí po Mazurských jezerech, která patří k nejkrásnějším jezerním pásmům Evropy.

Čtvrtek, poslední den pobytu v Olštýně, se nesl ve znamení přátelství a blížícího se lou-

čení s našimi novými kamarády. Společně jsme si ještě zahráli bowling a snědli pizzu.

Nás čekala ještě Varšava, hlavní město, kde nás oproti Olštýnu a Lodži potěšilo pří-

jemné počasí bez srážek a s azurovou oblohou. Prošli jsme pozůstatky varšavského ghetta a mnohé další památky. Po nedělním obědě jsme vyrazili k Brnu.

Jsem ráda, že jsem byla vybrána na tento výjezd, našla jsem nové kamarády, procvičila jsem si komunikaci v cizím jazyce a poznala zajímavá místa.

Eliška Pilařová, 8.B ■

Co-funded by
the European Union

ŘEDITELÉ ŠKOL VYJELI DO BARCELONY

Ředitelky a ředitelé brněnských mateřských a základních škol byli díky projektu Erasmus+ v Barceloně.

Výjezd do Barcelony byl zaměřený na stínování ve španělských školách a navázání kontaktů pro mezinárodní spolupráci v oblasti předškolního a základního vzdělávání.

Od 6. do 15. října vyjeli ředitelé: PhDr. Yveta Gašparcová ze školy na Bakalově nábřeží, Mgr. Zdeněk Lichtneger ze školy na Křenové, Mgr. Martin Petržela ze školy na Horní, dále

Mgr. Nikol Minářová z mateřské školy na Vídeňské, Hana Deissová z mateřské školy na Údolní a Hana Vaňková z mateřské školy na Štolcově ulici.

Seznámili se se španělským vzdělávacím systémem a jeho specifiky oproti českému školství. Během výjezdu navštívili školy státní a církevní. Španělský vzdělávací systém má své zvláštnosti, pokud jde o věk přijetí a celkovou organizaci školních let. Je považován za velmi dobrý. Španělsko má veřejné, soukromé (colegios privados) a polosoukromé (colegios concertados) školy, které se těší celkově dobré pověsti, pokud jde o vzdělávání. Veřejné vzdělávání ve Španělsku je bezplatné a povinné pro děti ve věku od 6 do 16 let. Polosoukromé, soukromé a mezinárodní školy vyžadují školné, které je stanoveno školou a v jednotlivých institucích se velmi liší. Na závěr proběhlo sdílení získaných poznatků z mateřských i základních škol a vyhodnocení mobility. Ředitelé prezentovali závěry výjezdu ve svých školách.

Hana Deissová ■

KŘENOVÁCKÝ ŠKOLNÍK

Téměř denně narážíme na téma nepedagogických pracovníků a jejich ohodnocení. Na Základní a mateřské škole na Křenové jsme věnovali jednu povedenou akci právě jim.

V rámci projektu *Hrdá škola* jsme si totiž velmi užili *Den školníka*. Smyslem tohoto dne bylo připomenout důležitost školnické funkce

a činnosti celého nepedagogického týmu dětem i dospělým a důstojně jim poděkovat.

Původní záměr, celou akci před panem školníkem Miroslavem Kakurem a jeho týmem utajit, se nezdařil, protože už dva týdny před termínem probíhaly horečnaté, nepřehledné přípravy. Žáci vyráběli plakáty, kostýmy, náhradní, téměř pravé papírové klíče a nářadí, sladkosti a další drobné i větší dary.

V den konání akce jsme se pak všichni sešli v tělocvičně, kde byly tyto dary slavnostně předány za doprovodu oslavné básně a žákovských zdravic. Žáci navíc pro tento den převzali na svá bedra úklid tříd a dokonce se našly i paní učitelky, které zaskočily při vydávání obědů ve školní jídelně. Zlatým hřebem celé akce se pak stalo pasování našeho pana školníka na *Školníka Supermana* doplněné předáním originálního ručně vyrobeného trička. Následoval slavnostní tanec, kdy pan školník provedl všechny tancechtivé kolegyně parketem (a že jich bylo dost). Možná si teď řeknete: „*Taková show...*“ Ano, velkolepá, příjemná, přátelská, nic nestojící a věřte tomu i trochu dojemná. Protože oni si to ti naši nepedagogové opravdu zaslouží!

Mgr. Leona Vašková ■

TOULKY VALETTU

Studenti Obchodní akademie a VOŠ Kotlářská byli nadšeni stáží Erasmus na Maltě.

„*Má stáž na Maltě pro mne byla obohacující zkušeností. Byla skvělým spojením učení se a poznávání nového místa a jeho lidí. Získala jsem hlubší pochopení fungování státní správy na Maltě a zdokonalila si své dovednosti v oblasti administrativy. Zároveň jsem si užila krásné prostředí Malty a místní kulturu,*“ popsala A. Richterová.

Toto vyjádření je jen jedno z mnoha popisujících dvoutýdenní odbornou stáž 14 studentů ve firmách na nádherném středomořském ostrově. Po celou dobu stáže poskytovaly studentům podporu dvě vyučující Ing. Olga Koudelková a Mgr. Martina Lojďová.

Stáž ale není jen o práci, získání hlubších odborných znalostí a navázání nových mezinárodních kontaktů a přátelství. Studenti trávili čas v hlavním městě Valettě s nádhernou architekturou a bohatou historií, toulali se úzkými vinoucími se uličkami starobylé Mediny, relaxovali na úchvatných plážích, podnikli plavbu na sousední ostrov Gozo, koupali se v proslulé Modré laguně, poznávali živou atmosféru a noční život Valetty, Sliemy i St. Julian's, vychutnali si místní gastronomii. Všechny tyto zážitky přispěly k neopakovatelnému dobrodružství na Maltě.

Stážisté obdrželi na závěr pobytu mezinárodně uznávaný certifikát Europass Mobility i reference od zaměstnavatelů, což jim v budoucnosti poskytne velkou výhodu na trhu práce.

Akreditovaný projekt 2023-1-CZ01-KA121-VET-000118961, Erasmus+ KA1. Veškeré náklady na stáž byly hrazeny Evropskou unií.

Ing. Olga Koudelková ■

HORNÍ ŽIJE SPORTEM

Každoročně v září probíhá hodnocení sportovních úspěchů brněnských základních škol a víceletých gymnázií za uplynulý školní rok, nyní tedy 2022/23.

Nejinak tomu bylo i letos. Díky výborným výsledkům v atletice, florbalu, šplhu na tyči, v házené a silovém čtyřboji se základní škola na Horní stala poprvé v historii neúspěšnější brněnskou školou. Na tomto obrovském úspěchu se podíleli chlapci druhého stupně, kteří se mezi více než 80 brněnskými školami umístili na prvním místě, i dívky druhého stup-

ně, které se umístily na třetím místě. V celkovém součtu obou kategorií to znamenalo úžasné první místo.

Jsme rádi, že žáky sport baví, o čemž svědčí i letošní první sportovní úspěchy v atletice chlapců, kteří se stali mistry Brna a vicemistry Jihomoravského kraje v atletickém čtyřboji. A rovněž dívky již dosáhly krásných úspěchů ve florbalu, kde se staly mistryňmi a vicemistryňmi Brna ve dvou kategoriích. Nyní naše děvčata čeká krajské kolo.

Mgr. Petr Kolář ■

STRAŠIDLA V UČEBNÁCH

Minulý týden základní škola na náměstí Míru zažila neuvěřitelnou proměnu, když se zde rozhodli naladit na vlnu podzimního šilenství.

Mluvíme o akci *Podzimní strašidelné masky*, která se odehrála 31. října. Naši žáci a učitelé přišli do školy v kreativních kostýmech a vydali se tak do boje proti nudě a šedému podzimnímu počasí, aby učinili toto období o něco teplejší a veselejší. Objevila se zde různá strašidla, děsivé vily, netopýři a spousta jiných zvláštních a originálních bytostí.

Můžete si představit, jak vypadala přestávka, kdy se setkali kostlivci na houpačkách, zombie v tělocvičně či upíři ve frontě na oběd. Nikdo nepřišel zkrátka a o zábavu nebyla nouze.

Akce *Podzimní strašidelné masky* byla nejen veselým způsobem, jak prozářit podzim, ale také ukázala, že i ve škole můžeme mít legraci a zpestřit si tak výuku. Byla to událost, která spojila učitele a žáky v jedinečném duchu spolupráce a zábavy.

Mgr. Michaela Šujanová ■

RYTINA VYROBENÁ PO JAPONSKU

Studenti kovorytectví ze Střední průmyslové školy na Sokolské ulici prezentovali své výrobky na Japonských dnech.

Osm talentovaných studentů oboru Výtvarné zpracování kovů a drahých kamenů SPŠ a VOŠ na Sokolské ulici se zúčastnilo festivalu tradiční japonské kultury a popkultury s názvem *Japonské dny*, který se konal 20. a 21. října v Ostravě. Studenti prezentovali odborné i laické veřejnosti své výrobky, tradiční plastickou rytinu *obidome*, což je japonská ozdoba na kimono, které realizovali pod vedením našeho pedagoga a kovorytce Miroslava Makovičky. Ten během své velmi úspěšné kariéry vyráběl zakázky pro klienty po celém světě. Jejich řemeslně-výtvarná díla byla přijata s ohlasem, rukou si s nimi přišel potřást dokonce sám japonský velvyslanec. Znovu budou jejich práce k vidění na festivalu v Praze, kterou pořádá Česko-japonská společnost.

Chcete vidět, jak taková díla vznikají? Přijďte se podívat na Den otevřených dveří na Sokolské, který se bude konat 8. prosince nebo 26. ledna 2024 od 13.00 do 18.00.

Zuzana Malíková, SPŠ Sokolská ■

VÍNO Z BLÍZKA

Desátý ročník akce Adventní Víno z blízka představuje 12 vinařství ze všech vinařských podoblastí.

Akce se koná 2. prosince od 11.00 do 17.00 a již tradičně spojuje moravská vína s historií, památkami, uměním a gastronomií města Brna. Po předešlých letech v prostorách hradu Špilberk nebo v sálech Augustiniánského kláštera na Starém Brně se letos akce odehraje v prostorách Staré radnice, v celém jejím prvním patře, a to včetně unikátního freskového sálu. Na nádvoří radnice bude po celý den Gourmet zóna, součástí vstupenky bude také volný vstup na vyhlídkovou radniční věž. Více informací je k dispozici na webu: www.vinozblizka.cz.

(mav) ■

ČESKÁ A MORAVSKÁ MŠE VÁNOČNÍ

Adventní čas již tradičně v brněnské opeře patří Hrámu o Marii Bohuslava Martinů, teď se k nim přidá ještě Česká a moravská mše vánoční, na programu je 10. prosince.

Láskyplně přezdívaná Rybovka vznikla v roce 1796 a jejím autorem je český skladatel Jakub Jan Ryba, který ke mši napsal i vlastní český text. I když Ryba respektoval části latinské hudební mše, vytvořil vlastně pastorální hru o zvěstování Kristova narození a příchodu pastýřů k jesličkám, která se díky svým svěžím a radostným melodiím stala okamžitě populární. Dnes, více než dvě stě let od svého vzniku, neodmyslitelně patří k vánočnímu období.

Rybova mše však nebyla v době svého vzniku jedinou, jednou z jejích předchůdkyní je půvabné dílo moravského kantora Josefa Schreiera *Missa pastoralis in C boemica* také uváděná jak *Moravská mše vánoční*, *„Čuj, Miko, čuj!“*, která vznikla někdy okolo roku 1755. Schreierova mše je vlastně sledem drobných pastorel, které vtipně mísí latinský text s texty ve valašském dialektu, hudebně vychází hojně z moravské lidové hudby pozdního baroka a je tak zajímavým protějškem klasicistní mše Rybovy. Více na webu: www.ndb.cz.

(mav) ■

STUDENTI ZAHRAJÍ PRO SVATÉHO JAKUBA

Farnost svatého Jakuba zve v předvánočním čase na dva benefiční koncerty.

V adventním čase se odehrají dva benefiční koncerty studentů konzervatoře a JAMU, vstupné bude věnováno ve prospěch kostela svatého Jakuba. První koncert je připraven na středu 13. prosince v 18.00 v sále Augustiniánů na Starém Brně, kdy nám zahrají komorní hudbu studenti konzervatoře. Druhý koncert bude varhanní a rozezní baziliku na Starém Brně v neděli 17. prosince od 18.00. Za nástroj usednou absolventky konzervatoře a v současné době studentky varhanního oddělení JAMU Daniela Hřebíčková a Barbora Baumannová. Srdečně zveme všechny zájemce na zklidnění a pohlázení duše v předvánočním shonu. Více informací o kostele svatého Jakuba, rekonstrukci budovy, ale také o programu, které naše farnost připravuje, najdete na webu: www.svatyjakub.cz.

Helena Múčková ■

O ZANIKLÝCH BRNĚNSKÝCH KAPLÍCH

V centru volného času na Vojtově 7 je připravena další přednáška, která 7. prosince od 17.00 zavede do historie.

Válečné události či náhlé změny politického kurzu se propisují nejen do lidských životů, ale i do dějin staveb, včetně staveb církevních. Brno se v minulosti honosilo poměrně velkým počtem objektů duchovního přesahu, které se však do dnešních dnů bohužel nezachovaly. V přednášce Jakuba Kříže se budeme snažit připomenout si tato architektonická díla. Řeč bude například o kapli svatého Kříže na Ostré horce. Ta vznikla na počátku 18. století a jejími budovateli byli brněnští jezuité, nicméně byla zbořena již roku 1785. Dále se zmíníme o kapli svatého Františka Xaverského, z mladších staveb nesmíme opomenout kapli svatého Karla Boromejského, která stála na Obilním trhu a byla dokončena roku 1879.

Vstupné na přednášku je 20 korun, více informací o programu centra je uvedeno na webu: www.kaveeska.cz.

Šárka Jelínková ■

PŘIJĎTE SI ZAZPÍVAT

Kávéeška zve na předvánoční tvoření, lidové písničky i klasiku v podání ženského sboru.

V prostorách centra volného času na Vojtově 7 jsme 8. prosince od 15.00 do 18.00 připravili *Vánoční tvoření pro malé i velké*. Za pomoci našich lektorů si budete moci vyrobit drobné vánoční dekorace, věnečky nebo malé dárky.

Pokud máte rádi lidové písničky, můžete pak přeběhnout na předvánoční *Posezení u cimbálu* se sólisty BROLNu, které je ve stejný den od 18.30 připraveno ve společenském sále radnice městské části Brno-střed na Dominikánské 2. Vstupenky budou

v prodeji 4. prosince od 14.00 na recepci Centra volného času Botanika na Botanické 13 a před posezením také v místě konání. Informovat se můžete na telefonním čísle: 725 871 752.

Na předvánoční atmosféru vás naladí také koncert Ženského pěveckého sboru TJ Sokol Brno Židenice pod vedením dirigentky Mgr. Věry Holé, a to ve čtvrtek 14. prosince od 17.00. Repertoár sboru obsahuje skladby všech staletí od těch klasických až po současné, zejména úpravy lidových písní. Přijďte si je společně poslechnout i zazpívat.

Šárka Jelínková ■

VÁNOČNÍ MINT MARKETY

Pořďte lokálně vyrobené vánoční dárky na posledních dvou Mint Marketech letošního roku.

Moderně pojaté trhy se svěží módou, šperky, designem, delikatesami, kosmetikou a dalšími poctivě zpracovanými výrobky, které poskytují prostor menším a začínajícím návrhářům, tvůrcům a všem nadšencům, kteří se zkusí postavit na vlastní nohy, to je Mint Market. V prosinci se budou v Tržnici Brno na Zelném trhu konat hned dvakrát a zároveň letos naposledy. O víkendu 10. a 11. prosince a hned o týden později 16. a 17. prosince zaplní

všechna tři patra český a slovenský design. Svou tvorbu tu představí více než sto výrobců a kromě osvědčených značek dorazí spousta z nich úplně poprvé. Na každé akci bude navíc jiné složení prodejců. Návštěvníci tak budou moct pořídit lokálně vyrobené dárky, které pod stroměčkem udělají zaručeně radost. A to vše navíc v pohodové atmosféře bez stresu nákupních center a s dobrou kávou nebo něčím na zub v ruce. V sobotu bude otevřeno vždy od 11.00 do 18.00 a v neděli od 10.00 do 17.00. Vstup je jako vždy zdarma a bez bariér.

Adéla Štěpánková ■

VÁNOČNÍ DÁRKY Z LUŽÁNEK

K Vánocům v Lužánkách odjakživa patří radost z tvoření a vlastního výrobku, který možná potěší i vaše nejbližší pod stroměčkem.

Sdílejte nadšení s námi v adventních dílnách až do 18. prosince. Navštívit můžete taky on-line lužánecký obchod, kde nově najdete stylové oblečení a další doplňky pro celou rodinu. Kvalitní kousky v lužáneckém provedení vznikly ve spolupráci se značkou Meatfly a budou vám slušet. Nepřehlédněte také tvořivé balíčky s materiálem a návody na odkazu: obchod.luzanky.cz.

V lužáneckém pracovišti Lidická si 16. prosince od 13.00 do 19.00 užijete *Vánoce v Lužánkách aneb Cesta světla v tamní zahradě* a v unikátních sklenících Lusk. Na programu budou tvůrčí dílny jako malované baňky, ozdoby z foukaných perel, medové balzámy na rty, vánoční vazby, vlastnoručně upečené trdelníky i kovárna. Na závěr akce si zazpíváte koledy v doprovodu živé hudby a uvidíte divadelní happening *Betlém aneb převeliké klanění*.

Více o dalších akcích na webu: luzanky.cz.

Mgr. Kristýna Kolibová ■

KURKUMOVÝ ČAJ

Tma jako v hrobě, mráz v okna duje, v světnici... si uděláme teplo u sporáku a kurkumový čaj s Lipkou.

Erbenovskou světnici vyměňte za kuchyň, tmu za adventní svíčky a uvařte si čaj z kurkumu, aby se doma rozvoněly Vánoce. V zimě je kurkuma ideálním adeptem pro zařazení do jídelníčku díky svým protizánětlivým účinkům.

Na jeden hrnek vody či mléka, i ovesného nebo mandlového, potřebujeme menší kousek čerstvého zázvoru, malou hlízkou čerstvé kurkumy, postačí i kurkuma sušená. Podle chuti pak špetku hřebíčku, skořice, badyánu, kardamomu nebo bílého pepře a med na doslazení. V kastrůlku zahřejeme mléko nebo vodu, přidáme nastrouhané čerstvé ingredience a podle chuti okořeníme. Chvilku zahříváme a můžeme nalévat. Koho by ovládlo kouzlo čerstvé kurkumy, může si snadno doma vypěstovat vlastní šetrnější alternativu k hlízám dováženým ze vzdálených kontinentů.

Pokud jste zvědaví na více zdravých tipů do kuchyně nebo hledáte nápady na jedlé a k přírodě šetrné vánoční dárky, nahlédněte do kuchařky *Planeta na talíři* z dílny Lipky nebo přijďte na kurz *Dárčky bez nakupování*.

Julie Hvizdová ■

ADVENTNÍ JARMARK KNIH

Byli jste loni na *Knížkách v kině*? Dobře jste udělali, protože něco takového se už bohužel nemůže opakovat. Tím spíš byste si neměli nechat ujít adventní knižní jarmark a literární festival *Knihy v Brně*, který na loňskou akci ve Scale navazuje a nabídne to nejlepší od našich kvalitních nakladatelů.

I tuto akci pořádá Nakladatelství Masarykovy univerzity Munipress ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou a Knihovnou Jiřího Mahena v Brně. Prostory velkých brněnských knihoven naplní 1. a 2. prosince malí i velcí nakladatelé, knižní lahůdky i jejich autoři.

Na své si přijdou dospělí čtenáři, školáci i rodiče s dětmi. Konkrétně v knihovně na Koblížně mohou zjistit, jak se dělá kniha, užít si workshopy i setkání s autory dětské literatury. Dospělé milovníky knih čekají setkání s Markétou Hejkalovou, Petrem Šestákem, Sylvíí Richterovou a dalšími spisovateli, autogramiády, autorská čtení, ale také adventní zamyšlení v páteční podvečer.

Přijďte prožít adventní atmosféru s osobnostmi české literatury. Věříme, že z toho společně založíme další předvánoční tradici. Podobně krásnou a oblíbenou, jako je od časů Rudolfa Těsnohlídka rozsvěcování vánočního stromu na náměstí. Dobrá knížka totiž našťestí pořád ještě patří k dárkům, které pod stroměčkem udělají radost.

Více na webu: www.knihyvrne.cz.

Radka Lokajová ■

PŘÍBĚHY HRDINŮ

Co všechno obnáší držet slovo ukazuje výstava Tichá hrdinství na Radnické 10. Vhodná je pro návštěvníky od 15 let.

Pomocí dotyků, poslechu i pozorování prožívá po životních příbězích pamětníků z období nacistické okupace i nejtvrdějších časů komunistické totality.

Expozice nabízí prostor, kde se snoubí nové technologie s osobními vzpomínkami i historickými fakty. Jejím cílem je připomínat příběhy odvahy, které mají sílu inspirovat v každém období. Umožňuje prožít, rozho-

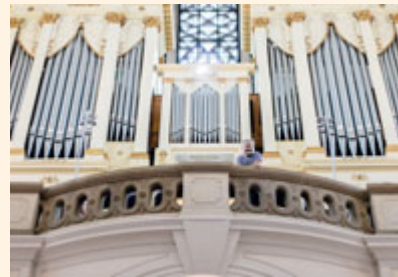
dovat a udávat směr vlastní pouti badatele. Namísto dlouhého bloumání kolem exponátů za sklem vypráví během devadesáti minut ucelený příběh. Vtahuje do unikátní atmosféry potměných místností plných světelných prvků a projekcí, kouřových efektů, obrazovek s vizuálním vyprávěním, rozšířené reality, ale i dobových materiálů.

Stále se proměňující exponáty umožňují křížovat prostorem nahodile, někdy v kruzích, jindy v daném pořadí. Podobně jako mohou být složité osudové cesty hrdinů, kteří se rozhodli postavit bezpráví. Z archivu více než deseti tisíců posbíraných příběhů Paměti národa vybrali tvůrci výstavy příběhy Mileny Blatné, která pomáhala vězňům v jáchymovských dolech, statečného odbojáře i sběratele vzpomínek Leopolda Färbera, armádního generála Tomáše Sedláčka a jeho neobyčejné cesty po bojištích druhé světové války a Jaryny Mlchové, která díky objevu neznámé chemické sloučeniny zachránila za války desítky Židů.

Výstavu lze navštívit od středy do neděle, více informací je uvedeno na webu: www.institut.pametnaroda.cz.

Tereza Oprchalová ■

ZIMNÍ PROCHÁZKY

Možná si říkáte: V zimě na procházku? A my říkáme: Proč ne.

Brno je přeci zajímavé ve všech ročních obdobích, takže stačí teplé oblečení a boty a hurá za poznáváním jeho krás s profesionálními průvodci TIC Brno. Zimní cyklus prohlídek je nebývale pestrý, nechybí spirituální a vánoční témata a vyrazit můžete i mezi svátky spálit vánoční kalorie. Kam? Do Masarykovy čtvrti a klášterů, za betlémy a dokonce s hudebním doprovodem za nejnovějšími i největšími varhanami. A taky za Napoleonem a vánočními příběhy domů. Více na: www.gotobrna.cz.

Lenka Němcová ■

ZA KOUZLEM VÁNOC NA ŠPILBERK

Za dveřmi je vánoční čas. Na co se můžete během tohoto krásného období těšit v Muzeu města Brna?

Na hradě Špilberku je připravený program na každou adventní sobotu, tentokrát s názvem *Špilberk žije! Kouzlem Vánoce*. Vánoční strom na velkém nádvoří slavnostně rozsvítíme společně s návštěvníky 2. prosince. *Vánoční LeSnění* 9. prosince, to bude zábavný i poučný program pro malé i velké ve výstavě *Lesem*. Tu pravou vánoční atmosféru nasajete 16. prosince, kdy se bude na hradě Špilberku konat vánoční den s bohatým doprovodným programem i občerstvením. Každou adventní sobotu od 2. do 23. prosince budou mít průvodci nachystané také speciální večerní prohlídky proslulých kasemat, návštěvníci zažijí *Kasematy při svíčkách*.

Vánoční programy pro malé i velké chystá i vila Tugendhat. Nebude chybět ani tradiční vánoční filmová projekce a také promítání vánoční grafiky.

Mgr. Barbora Kachlířová ■

DĚTI Z PRIMAVERY ZAZPÍVAJÍ KOLEDY

Dětský pěvecký sbor Primavera a jeho přípravné oddělení Čerešničky rozezní 17. prosince v 17.00 freskový sál Staré radnice.

Repertoár nabídne hudební procházku koledami od starých českých mistrů přes lidové až k populárním světovým hitům v podobě popové až muzikálové. Na klávesové nástroje zahrají Judita Kučerová a Lucie Langová, to vše pod taktovkou Jiřího Langa.

Vstupenky budou v prodeji přímo na místě před koncertem.

(mav) ■

VÁNOČNÍ TRHY A DÍLNIČKY

Nejen za nákupy se od 8. do 17. prosince vydají Brňané na výstaviště. Letošní vánoční trhy nabídnou na ploše více než sto metrů čtverečních kreativní dílny.

Zatímco rodiče si budou vybírat z nabídky prodejců vánočního nákupního centra, děti se pobaví i něco naučí.

Pavilonem F se bude linout vůně lahodného vánočního cukroví. Babička Marta bude třikrát denně péct s dětmi tradiční vánoční cukroví. Malí kreativci si také mohou vyrobit vánoční dekorace a obrázky. Třešničkou na dortu bude oblíbené malování na obličej.

Kdo nechce tvořit, může si užít pestrý doprovodný program. Na pódiu v pavilonu F vystoupí třeba Petra Janů, Hanka Křížková, Bohuš Matuš nebo písničkář Rodan. Děti potěší muzikálová pohádka či kouzelnická show.

I vánoční trhy na výstavišti budou zářit. A to díky 85 dronům, které 8. a 16. prosince od 17.00 vytvoří kouzelnou světelnou show. Tu správnou atmosféru pak navodí doprovodná hudba.

Více informací je k dispozici na webových stránkách: www.vanocninakupnicentrum.cz.

Markéta Kamenická ■

SVÁTKY VE VILE STIASSNI

Přijměte pozvání na prohlídky vily Stiassni nejen v čase adventním a vánočním. Těšit se můžete také na speciální silvestrovské prohlídky s připitkem.

Oslava Vánoc má ve vile tradici již od dob první republiky, a to i přes to, že si vilu nechala postavit rodina židovského textilního podnikatele. Jak je to možné a jak se ve vile ve třicátých letech slavilo, se dozví každý, kdo zavítá do vily Stiassni.

Na prohlídce návštěvníky čekají elegantní interiéry s duchem první republiky v kombinaci se sváteční výzdobou a nemůže chybět ani vánoční stromček ozdobený replikami dobových vánočních ozdob z foukaných skleněných perlí, které jsou na prestižním seznamu UNESCO. Dozvědět se, proč tehdy bylo běžné setkat se pod jednou střechou s vánočním stromčkem i s chanukovým svíc-

nem, jak se správně svícen zapaluje a o historii svátku světel, průběhu oslav, zvyčích a jiné zajímavosti.

Otevírací doba vily a další aktuální informace jsou uvedeny na webu: www.vila-stiassni.cz/cs.

Mgr. Kateřina Konečná ■

KŘÍŽOVKA

Chcete si před vánočními svátky zazpívat *Hej mistře, vstaň bystře* spolu s dalšími lidmi? Přijďte 23. prosince od 19.00 do 20.30 do Alfa pasáže, kterou už tradičně Česká mše vánoční rozezní. Spolu s Alfa pasáží akci připravuje *tajenka*. Správné řešení si můžete ověřit v tiráži.

ATS. CHAME	ANGL. VÁHOVÁ JED- NOTKA	UCHA- ZEČI	ZVĚT- ŠOVACÍ SKLO	ANGL. JÍST	ČTVRT' PRAHY	OD TOHOTO MÍSTA		UDĚ- LÁNO	UDRŽET	ZÁBRADLÍ (LID.)		SVĚTOVÝ POHÁR	DÍVČÍ JMÉNO	VNITŘNÍ BLÁNA	OBDR- ŽET
DÁMSKÝ KABÁ- TEK							ČÁST DUD				HLEN DÁVAT				
MUŽSKÉ JMÉNO (18.3.)							CHLUPY								
REPTÁNÍ							ANGL. ROPUCHA PŘEDPO- VIDATI VÝSLEDKY					ZKR. BYV. RAKOUS. MĚNY MOUCHA			
IZOLAČNÍ LEPENKA				TRO- PICKÝ STROM HOPSA									KAN- TOVY INICIÁLY		
OTEC (KNIŽNĚ)			TAJENKA KRÁČETI										ZNAČKA MACHU ZINENKA PRO DŽUDO		
STAV BEZ HLUKU					PRA- VOSL. OBRAZ	POKÁ- RAT LOTERNÍ LÍSTEK									
	SÍDLO V ZAMBII	OMÁ- MENO PCHÁČ						OHBÍ (ZAST.)	NÁŠ HEREC (JIŘÍ)	TEM- NOTA NARKO- TIKUM				SLOVEN. OBĚD	MEXICKÉ SÍDLO
OBYVA- TEL CHOD- SKA				VYRO- BENÉ Z KOVU								ČÁST MOLE- KULY			
SNAD				OHMA- TAT ZN. HLINÍKU								POSVÁT- NÝ ZÁKAZ			
ZEMNÍ PLYN						MLÁDĚ KRÁVY						PEŇ			
HUSAR- SKÝ KABÁ- TEC						JUGO- SLÁV- SKÁ ŘEKA						VERDIHO OPERA			

HARFY ROZEZNÍ DVORANU

Nasloucháte-li rádi tónům harfy, pětihlavých vokálů, kytar i kontrbasu, máte možnost 17. prosince v 19.00 navštívit koncert souboru Svítání.

Koncert se bude konat v nádherných prostorách vnitřní dvorany Uměleckoprůmyslového muzea na Husově 14. Vchod naleznete snadno, naproti bývalému krytu 10-Z. V průběhu večera zazní například Šalamounova *Píseň písní*, zhudebněná poezie i mnoho skladeb z vlastního repertoáru kapely.

Jedinečný styl Svítání, do něž se soubor za více než 25 let působení na české hudební scéně vyvinul, se pohybuje na pomezí mezi

klasickou a moderní hudbou. Na zpracovaném hudebním základu stojí pětice hlasů a společně posluchačům přinášejí ve svých písničkách a textech jedinečný umělecký zážitek.

V průběhu své existence Svítání odehrálo stovky koncertů a vystupovalo se symfonickými tělesy. Rovněž je domácím souborem Starobrněnských hudebních slavností, kde každoročně spolupracuje se Symfonickým orchestrem Konzervatoře Brno i mnoha známými hudebníky.

Na webu: www.svitani.com je zveřejněn odkaz na prodej vstupenek na vánoční koncert a více informací o souboru. **Jiří Fadrný** ■

LUMÍR ZVE NA TE DEUM

Adventní čas teprve začíná, ale pro zpěváky sboru Lumír začala příprava na Vánoce již v říjnu.

Právě v době, kdy se teprve barvilo listí, si zpěváci donesli na zkoušku noty na *Te Deum* od francouzského barokního skladatele Marca Antoina Charpentiera. Pokud máte, milí čtenáři, pocit, že vám tahle skladba nic neříká, dovolte mi vyvést vás z omylu. Předehra z tohoto díla, *marche en rondeau*, byla několik let znělkou Eurovize, takže věřím, že po prvních pár tónech zjistíte, že už jste ji slyšeli. Dovolte mi tímto vás pozvat na vánoční kon-

cert sboru Lumír, kde Charpentierovo *Te Deum* uslyšíte celé.

Naše zpěváky doprovodí sólisté a orchestr Corpora fidium intenta, ve kterém se objeví i některé barokní nástroje, dnes ne úplně běžné jako například chalumeau (předchůdce klarinetu) nebo cink. Koncert se uskuteční 3. prosince v 19.00 tradičně v Sále Milosrdných bratří na ulici Vídeňská. Vstupenky budete moci zakoupit i v předprodeji. Pro další informace sledujte na webové stránce: www.lumir1864.cz.

Andrea Dvořáčková ■

BETLÉMY ZAPLNÍ LETOHRÁDEK

V Letohrádku Mitrovských připravili od 12. prosince do 14. ledna výstavu betlémů.

Patrně nejozračlejší výstavu betlémů na jižní Moravě co do počtu exponátů pořádáme v letošním roce ve spolupráci s dlouholetým organizátorem výstav betlémů a výtvarného umění v Předklášteří a v Tišnově s předsedou tišnovského spolku Art Periskope Zdeňkem Jílkem a jeho přáteli. Výstava bude navíc rozšířená o největší české dioráma na téma Život Ježíše Krista, které vystavujeme v jednom ze sálů jednou za dva roky.

Základem expozice je sbírka betlémů manželů Jílkových a dále sestava betlémů zapůjčených od výtvarníků a řezbářů z tišnovského a brněnského regionu. Předpokládaný počet exponátů je přibližně 80 kusů, při výběru exponátů jsme kladli důraz jak na umělecko-historickou kvalitu, tak na různorodost materiálů, ze kterých jsou betlémy vytvořeny (dřevo, keramika, papír, sklo, přírodní materiály). Výstava je vždy doplněna o nazdobené vánoční stromky a adventní floristické dekorace, letos od společnosti Květiny Pugét. Samostatnou částí výstavy je veliké komplexní scénografické dioráma zachycující život Ježíše Krista. Tento originální počín vyráběla přibližně dva roky Ivana Langrová přímo pro letohrádek. 105 lidských postavíček a zvířat ve 25 scénách je zhotoveno ruční technikou plstění z ovčího rouna. Více na webu: www.letohradekbro.cz.

Mgr. Petr Lukas ■

BICÍ V DIVADLE NA ORLÍ

Festival bicích nástrojů nabídne koncerty zahraničních sólistů, workshopy i výstavy.

Janáčkova akademie múzických umění zve na *Festival bicích nástrojů*, mezinárodní bienále hráčů na bicí nástroje. Nastupující generace perkusionistů i perkusionistek z českých i zahraničních konzervatorií a akademií včetně výrazných světových hudební-

ků předvede brněnskému publiku svůj talent od 1. do 3. prosince v Divadle na Orlí.

Festival je díky své dramaturgii ojedinělou akcí v České republice a představí bicí nástroje jako svébytný prvek současné hudby postupující napříč nejrůznějšími hudebními žánry. Zastoupeny budou nástroje jako tym-pány, bicí souprava, marimba, djembé, zvony,

steel drums, vibrafon, tempbloky, gongy, timbales, bonga, činely, xylofon nebo darbuky. To vše a mnohem více dokáže rozeznít mladá generace interpretů při svých koncertech. Ve dvou koncertech se představí studenti konzervatorií. V pátek a sobotu od 16.00 a dva koncerty nabídnou také studenti z akademií v pátek a sobotu od 19.00.

Ozdobou festivalu jsou od jeho založení workshopy a koncerty předních zahraničních pedagogů a sólistů. Letošní sedmý ročník nabídne hosty z Francie a Rakouska, konkrétně Adélaïde Ferrière, Nicolas Martynciow a Anton Mittermayr.

Závěrečný koncert festivalu se uskuteční v neděli 3. prosince od 16.00 v sále Divadla na Orlí, ve kterém vystoupí Adélaïde Ferrière. Doprovodnými akcemi budou již tradičně prodejní výstavy výrobců bicích nástrojů a také vernisáž výstavy ke 40. výročí zahájení výuky hry na bicí nástroje na JAMU.

Vstupenky, program a více informací o akci najdete na webu: fbn.jamu.cz nebo stránek Divadla na Orlí.

Mgr. Radoslav Pospíchal ■

Foto: Patrick Marek

CO JE MOJE DOMA

Už jste si někdy sáhli na sopku? Nebo ochutnali mořskou vodu? A víte, kdo bydlí na poušti?

Divadlo Polárka už tradičně připravuje představení pro nejmenší diváky, ale tentokrát se pustilo ještě o kousek dál. Pod režijním vedením Paulíny Petákové vznikla na Malé scéně interaktivní divadelní galerie, která zve nejmenší diváky k průzkumu. Průvodci jim jsou dva zkušení performeři Aude Stulírová Martin, která je zároveň autorkou hudby, a Filip Bednár, který je současně výtvarníkem inscenace.

„Ve výtvarném pojetí jsme chtěli na Malé scéně vytvořit prostředí různých kontinentů, celou planetu Zemi. K prozkoumání jsou tu připraveny všechny světadily a diváci i se svými rodiči jsou zváni, aby si pečlivě prohlédli každé zákoutí. Můžou se ptát a objevovat, kde jsou doma krtci, lamy, sopky nebo murény,“ vysvětlil Bednár

„Nejmenší diváci se tu stávají průzkumníky a při tom všem je podle principů pedagogy Marie Montessori doprovází performeři. Nepomáhají jim, ale ukazují možnosti, podle principu *Pomož mi, abych to dokázal sám*,“ dodala režisérka pořadu. Divadelní galerie *Co je moje doma* trvá přibližně hodinu a jsou do ní zváni všichni diváci od narození až do tří let a jejich doprovod. (mav) ■

program na měsíc

12/2023

jihočeský kraj
Městský úřad
Městská část
Brno-střed

02 so	Mami, tati, tohle je můj svět vkl.3+	MALÁ SCÉNA 10.00
07 čt	Alciak vkl.3+	MALÁ SCÉNA 17.30
09 so	Alciak vkl.3+	MALÁ SCÉNA 10.30
10 ne	Ježíškova košílka vkl.3+	10.30 a 15.30
	ne Půjdeme spolu do Betléma vkl.3+	VÁNOČNÍ WORKSHOP PRO DĚTI 16.30
11 po	Zlatovláska vkl.3+	MALÁ SCÉNA 17.30
13 st	Zlatovláska vkl.3+	MALÁ SCÉNA 17.30
14 čt	Dobrodružství v Zemi nikoho vkl.3+	17.30
16 so	Halelujá, aneb vánoční hra o svatém narození vkl.3+	HOST POLAROID A MÁMENÍ 15.30
17 ne	Ježíškova košílka vkl.3+	10.30 a 15.30
	ne Půjdeme spolu do Betléma vkl.3+	VÁNOČNÍ WORKSHOP PRO DĚTI 16.30
19 út	Půjdeme spolu do Betléma vkl.3+	VÁNOČNÍ WORKSHOP PRO DĚTI 14.30 a 16.00
21 čt	Ježíškova košílka vkl.3+	DERNIÉRA 17.30
22 pá	Velkolepý vánoční Plaris vkl.3+	VÁNOCE V POLARCE – KONCERT 17.30

→ V dopoledních hodinách hrajeme pro školy a školky.
Celý program najdete na našem webu. Změna programu vyhrazena.

★★ 26. sezóna 2023/2024 — Na tělo!

Divadlo pro děti a mládež; Tučkova 34, Brno; +420 724 042 852

www.divadlopolarika.cz **kávěska**

DRUHÉ MĚSTO

Světová premiéra opery *Druhé město* je připravena 16. prosince v 19.00 v Co.labs na Kounicově 22.

Ensemble Opera Diversa slaví dvacet let. Nastudování opery *Druhé město* chápe nejen jako poctu kmenovému skladateli Ondřeji Kyasovi, ale i jako odměnu celému souboru. Žádná z našich inscenací není klasicky operní, ani *Druhé město*. Pozoruhodný a oceňovaný román Michala Ajvaze o hledání paralelního světa plný mystiky, dobrodružství i nostalgie, fascinuje čtenáře už třicet let. Zvláštní kniha z pražského antikvariátu napsaná neznámým písmem nedá hlavnímu hrdinovi spát. Kousek po kousku odtajňuje skrytá tajemství Druhého města a snaží se porozumět jeho smyslu. Čím déle odtajňuje jeho indicie, tím více ho tajemné město pohlcuje. Co se skrývá ve středu města? Přežije souboj se žralokem na věži kostela? Doplují muž a žena na vysněné pláži? Přijede zelená tramvaj? Poloscénické provedení dvouaktové opery *Druhé město* míří napříč jednotlivými obory.

Sylva Marková ■

NETRADIČNÍ LOUSKÁČEK

Pokud se chcete s rokem 2023 rozloučit s vtípem i noblesou, můžeme vám doporučit silvestrovský program v Janáčkově divadle.

Baletní soubor Národního divadla Brno si pro vás připravil speciální silvestrovský program, tak trochu jiného *Louskáčka*. Pokud jste viděli *Labutí jezero* v humorné úpravě choreografky Markéty Pimek Habalové, věz-

te, že ani tentokrát neprohloupíte. Těšit se můžete na *Louskáčka* v odlehčeném duchu a samozřejmě i skvělé sólisty a členy souboru Baletu Národního divadla Brno. Ani během pauzy nebudete ochuzeni o kulturní vložku, k poslechu vám během večera zahraje pianista Petr Duchalík.

Na závěr si diváci společně přituknou ve foyer divadla.

Michaela Paučo ■

LEITNERKA

- 1. 12./19:00 Divadlo Lišeň: Kriplštreka
- 5. 12./19:00 Duokvív
- 6. 12./18:00 Brněnské Dětské Divadlo: Máš se líp?
- 7.12./19:00 Večer folkových písní
- 12.12./19:30 Divadlo Kjógen
- 15. 12./19:00 Immediatus
- 17. 12./15:00 Divadlo Lišeň: Sávitri
- 19.12./19:00 Duokvív

Nedělní
pohádka

12/23

MĚSTSKÝ ÚŘAD
MIMO ÚŘED KÁVĚŠKA

Klub Leitnerova
Leitnerova 2, Brno
www.leitnerka.cz

KRIPLŠTREKA V PREMIÉŘE

Prosinec u nás začíná premiérou nového představení. Autorská inscenace *Kriplštreka* je volně inspirovaná skutečnými příběhy.

Stejně jako v dalších hrách z linie Provokující divadlo se Divadlo Lišeň snaží divadelními prostředky otevřít témata, která považuje za opomíjená, mimo hlavní proud našich každodenních zájmů, a přesto mimořádně důležitá. *Kriplštreka* je groteska o nemoci, chudobě, vyloučenosti a smrti. Používá osobité výtvarné prostředky, originální loutky a masky a živou hudbu. Kruté, bizarní i něžné představení o posledních věcech ztroskotanců osudu. Hrají Pavla Dombrovská a Luděk Vémola.

Představení s přílehlavým podtitulem *dobrodružná jízda klientů Ústavu posledního tažení* hrajeme 1. prosince v 19.00, druhá premiéra je připravena na 13. prosince v 19.00. Vstupenky jsou v předprodeji na webu: www.leitnerka.cz, v případě volné kapacity doprodej ještě v den konání.

Tomáš Pokorný ■

SNY Z BETONU

Umělecké uskupení bazmek entertainment zaměřilo do městské zástavby a urbanismu. V audiowalku s názvem *Sny z betonu* nabídne posluchačům fenomén flanérství, kdy mohou poznat své město z jiných úhlů pohledu.

Premiérové uvedení audiowalku, po kterém bude následovat diskuze s odborníky i autory, začne v příjemném prostředí Co.labs na Kounicově 22 v úterý 12. prosince ve 14.00.

Města jsou důvěrně známými organismy a přitom skrývají nejedno tajemství. Zvykli jsme si na ně jako na určitou samozřejmost, které není potřeba věnovat mnoho pozornosti. Ale jak už to tak bývá se vším, co nám zevšední, i města nabízejí mnohem víc, než se zdá.

Několik krátkých příběhů tematizuje aspekty života spojené především s životem ve městě. Zážitek z procházky městem doprovázené audiowalkem přiblíží posluchačům jejich město z perspektiv, nad kterými možná neuvažují. „Specifikum audiowalku je jeho neukotvení v prostoru. Můžete si ho stáhnout a pustit do sluchátek v jakémkoli městě, malém či velkém. Témata, která řeší postavy našich příběhů, jste velmi pravděpodobně někdy řešili taky. A společně jsou snad všem obyvatelům měst,“ popsala spoluautorka scénáře a režisérka Eva Lietavová.

Příběhy namluvili herci a perfoemeři z brněnského divadelního prostředí: Jiří M. Valůšek, Lukáš Rieger, Magdalena Straková, Hana Jagošová, Petr Hanák, Hynek Tajovský, Kateřina Jebavá, Filipína Cimrová, Dagmar Říhová a Jan Lukeš. Celým audiozážitkem spojeným s procházkou posluchače provede vypravěčka, flanérka (osoba bezcílně bloumající městem) s hlasem Štěpánky Romové.

Mluvené slovo ovšem není jediným prvkem, který tvůrci používají, aby posluchačům zpřístupnili uvažování o městech. Hudebníci Ryba a Filip Dobrocký vytvořili sérii kompozic inspirovaných městským prostředím a dodávají tak důvěrně známým zvukům nové a překvapivé podoby.

Audiowalk *Sny z betonu* bude k dispozici pro vlastní poslech, kde si jej bude moci stáhnout každý, kdo má chuť objevovat krásu ve všednosti, a zároveň bude bazmek entertainment pravidelně organizovat společné poslechy s následnými diskuzemi. Na stránkách www.bazmek-entertainment.cz bude v den premiéry odkaz ke stažení.

Klára Huczalová ■

KRÁLOVSKÁ VEČEŘE JE PROSTŘENA V REDUTĚ

Juniorský soubor Baletu Národního divadla Brno připravil pro diváky dva nové programy. Třetí program s názvem *Tma / Královská večeře / Symfonie č. 7 Allegretto je k vidění v divadle Reduta.*

V průběhu večera diváci uvidí tři původní choreografie, které vytvořila trojice choreografů Markéta Pimek Habalová, Uladzimir Ivanou a Mário Radačovský. Mladí tanečníci mají za sebou první rok působení v Baletu Národního divadla Brno, kde absolvovali nespočet představení nejen vlastních nebo po boku hlavního souboru, ale i několik zájezdů mimo scénu domovského divadla.

Tma Pimek Habalové ztvárňuje příběh muže a ženy, jejichž láska se snaží překonat nepřízeň osudu. Čeká je těžká zkouška v podobě nuceného odloučení, které přináší mladým hrdinům strach, bolest, ale i naději, která jim pomáhá překonat chvíle největšího soužení.

Komická, hravá a odlehčená je *Královská večeře* Uladzimíra Ivanoua. Diváci jsou v ní svědky těch nejhorších lidských vlastností a činů. Hlavní roli hraje nejen samotná Krá-

lovna v podání Izabely Gracikové, ale i převládka, pokrytectví, lež a zrada. Svou úlohu ale sehraje i náhoda a diváci se dozvědí, jak důležitá je správná strava.

Mário Radačovský v závěrečné choreografii uchopil závažné téma brutální agrese vůči svobodnému národu skrze hudbu Dmitrije Šostakoviče. Jeho slavná *Leningradská symfonie* poprvé zazněla v blokádou sužovaném Leningradě v roce 1942. Dílo se pro svět stalo symbolem boje proti fašismu a je paradoxně v dnešní době stále aktuální.

V prosinci je představení na programu 12. a 19. prosince. **(mav)** ■

POZNEJTE ROMSKÉ VÁNOCE

Udělejte si s dětmi adventní výlet a objevte všechny tradice pravých romských Vánoc v Muzeu romské kultury. Otevřeno je kromě pondělí denně od 10.00 do 18.00.

Romové jsou součástí evropského kontinentu už více než deset staletí. Jejich životní osudy byly často velmi strastiplné. Jako tmaví, energičtí kočovníci mluvící neznámou řečí a provozující magické praktiky byli častým trnem v oku nejen katolické církvi. Poté, co se rozšířila fáma, že Romové jsou tureckými špehy, pronásledování nabralo nevidaných

rozměrů. Císařské dekrety přikazovaly velmi tvrdé fyzické tresty za překročení zákazu vstupu daného území, nezřídka se jednalo o tresty hrdelní. Situace se začala měnit k lepšímu až poté, co osvícenější panovníci dovolili Romům se usadit.

Vánoce stejně jako jiné svátky proto Romové dlouhá léta slavili ve velmi skromné verzi. Jídla bylo málo a maso bylo vzácností, avšak přesto (anebo právě proto) se vždy našlo místo u stolu pro náhodného pocestného. Než se zasedne k jídlu, je třeba vzpomenout také na zemřelé členy rodiny a zapálit svíčky na jejich památku. Mezi typické pokrmy štedrovecerní tabule patřily fazole se švestkami nebo buchtičky sypané mákem a přelité mlékem. I dnes Romové pokládají na stůl kulatý chléb se svíčkou uprostřed, aby bylo celý rok co jíst. Pro připomínku Kristova narození ve chlévě se zase pod stromek pokládala trocha slámy. Z indické kuchyně se v romských domácnostech zachovala tradice tenkých placek pečených na plotně, které mohou být plněné na různé způsoby.

Více informací najdete na rommuz.cz.

Mgr. Barbara Valchářová ■

Foto: ze sbírek MRK

ABY SE DĚTI DIVILY

Divadlo Bolka Polívky dál hraje v Dělnickém domě na Jamborově, kde získalo pro část sezóny dočasné útočiště.

„Jsm rádi, že nám vedení Židenic vyšlo termínově vstříc a můžeme tak překlenout dobu, než budou dokončeny práce v Bílém domě. Do sálu Břetislava Bakaly se přestěhujeme počátkem jara,“ uvedla ředitelka Divadla Bolka Polívky Kateřina Komárková.

Samozřejmě nemůže na programu chybět žhavá novinka. Inscenace *Oheň a popel* měla svoji premiéru v listopadu, zhlédnout ji poslední měsíc v roce můžete od pondělí do středy 18. až 20. prosince. Excelentní herecké výkony Martina Huby a Jiřího Dvořáka povyšují zdramatizovaný román mezi divadelní události sezóny.

Naopak do světa kamarádství mezi ženami vás uvede inscenace *Sláskou Mary*. Těšit se můžete na Veroniku Žilkovou v hlavní roli, hraje se 7. prosince.

Kdybychom se ptali kluků a holčiček, které období v roce se nejvíc vleče, odpověď by byla asi jednoduchá: to adventní. Co tedy vyrazit společně pro ukrácení dlouhé chvíle do divadla? Půvabná inscenace *Aby se děti divily*

inspirovaná pohádkami a kresbami výtvarníka Aloise Mikulky je na programu v neděli 17. prosince od 10.00. Tentokrát se hraje ve foyer původního sídla Divadla Bolka Polívky na Jakubském náměstí, které je z pohledu statiků zcela bezpečné. Do Dělnického domu se s potomky můžete vydat 29. prosince v 17.00 na *Kouzelné Vánoce* v podání Magdaleny Reifové a Petra Vacka. Celý prosincový program Divadla Bolka Polívky najdete na webu: www.divadlobolkapolivky.cz.

Jiřina Veselá ■

Foto: David Konečný, archiv DBP

DOBROVOLNÍCI JSOU VÍTANI

Na vánočních trzích na náměstí Svobody bude 5. prosince od 10.00 do 21.00 Jihomoravské dobrovolnické centrum hostit organizace, které v Brně zapojují do svých aktivit dobrovolníky a dobrovolnice.

Informační a zároveň také benefiční stánek si klade za cíl propagovat dobrovolnictví v Brně, Jihomoravském kraji i ve světě, nabídnout konkrétní možnosti zapojení a příležitosti k osobní domluvě s několika konkrétními organizacemi, včetně možnosti finančně podpořit jejich aktivity nákupem dárkových a propagačních předmětů. Za účastnické organizace můžeme jmenovat například Maltezskou pomoc, Domov pro mne či Diakonii, které dlouhodobě pomáhají seniorům, handicapovaným i dětem v nouzi.

Jihomoravské dobrovolnické centrum pak nabídne konzultace o možnostech dobrovolnictví v České republice i zahraničí a poskytne informace v rámci neformálního vzdělávání mládeže, zejména pak informace o možnostech zapojení se do Evropského sboru solidarity, který se zabývá dobrovolnictvím a solidárními projekty.

Martin Štrunc ■

KAŽDÝ RODIČ CHCE SVÉ DÍTĚ VYCHOVÁVAT DOMA

Když do rodiny přijde miminko, je to vždy obrovská změna. Někteří rodiče ale zažívají kromě radosti i mnoho starostí. Když se u jejich dítěte zjistí zdravotní postižení, je těžké se s tím vyrovnat.

Rodiče mají obavy, jak náročnou péči zvládnou. V tuto chvíli jim může pomoci raná péče, bezplatná sociální služba, která za rodinou dojíždí až domů. Rodiče se mohou podělit

o vše, co je tíží, a získají podporu i praktické rady a mohou se o potomka postarat v domácím prostředí.

Poradkyně rané péče rodinu pak pravidelně navštěvují až do sedmi let věku dítěte a ukazují rodičům, jak s dětmi pracovat. Pro co nejlepší pokroky je nesmírně důležité začít s ranou péčí včas a hlavně správně. Proto se různé organizace činné v rané péči zaměřují na různé typy postižení, například dětem se zrakovým postižením pomáhá Společnost pro ranou péči a její metoda stimulace zraku. Díky pravidelnému cvičení se dětem zlepší zrak a orientují se lépe v prostoru. Se získanými dovednostmi pak děti mohou nastoupit do školky a maminky zpět do práce – pro většinu lidí běžná věc, pro tyto rodiny malý zázrak.

Příběh Kryštůfka

Našemu synovi Kryštůfkovi bylo jen pár týdnů, když jsme zjistili, že má zrakovou vadu, kvůli které byl v novorozeneckém a batolecím věku pohybově a vývojově opožděný. Naštěstí jsme vzápětí získali kontakt na Spo-

lečnost pro ranou péči a dodnes jsme velmi vděční, že k nám tato služba začala dojíždět takto brzy. V začátcích jsme vítali hlavně odbornou podporu naší poradkyně, která nám ukázala, jak syna zrakově stimulovat, půjčovala různé pomůcky a přinesla spoustu tipů a nápadů na společnou hru. Neméně důležitá je ale také psychická podpora poradkyně, která nejen poradí, ale i vyslechne. A to vítám i dnes, kdy už syn chodí do mateřské školy a možná byste ani nepoznali, že má nějaký problém. Na návštěvu poradkyně se vždy těšíme celá rodina a Kryštůfek nejvíc.

Společnost pro ranou péči se zaměřuje na děti se zrakovým a kombinovaným postižením. Její poradkyně působí také v lokalitě městské části Brno-střed. V současné době zde podporuje sedm klientských rodin, v celém Brně pak 43 rodin. Pro další informace navštivte web: www.ranapece.cz/brno. Pokud si nejste jisti správným vývojem svého dítěte, kontaktujte nás na e-mailové adrese: brno@ranapece.cz nebo telefonicky na čísle: 777 234 134. Nezůstávejte na své starosti sami.

Lucie Špuláková ■

PŘIJĎTE SI ZABOXOVAT!

Sportovní klub Leon Boxing Academy Brno pořádá nábor nových členů od šesti let až do seniorského věku.

Co získáte boxerským tréninkem? Sílu, kondici, sebedisciplínu, motivaci, psychický klid, zlepšení motoriky, zlepšení koordinace, koncentraci, rozvoj pohybu, redukci váhy, stabilní dobré návyky, nové kamarády a oporu v týmu. Řád, soustavnost, systematická, cílevědomost, ovládnutí emocí a hyperaktivity, proces osamostatňování, všestranný rozvoj osobnosti, stabilitu, mentální rozvoj,

vypořádání se se stresovými faktory, vytrvalost, koncentraci, zodpovědnost a lásku ke sportu.

Chcete se i ty vy každým dnem zdokonalovat a překonávat sám sebe jak duševně, tak fyzicky? Neváhejte a přijďte mezi nás a staňte se součástí naší boxerské rodiny. Podrobné informace jsou uvedeny na webové adrese: www.leonboxingacademy.cz, napsat můžete také na e-mailovou adresu: leonnovacek@seznam.cz.

Leo Nováček ■

BEACH I V ZIMĚ

Společnost Starez–Sport postavila i letos na koupališti Riviéra moderní přetlakovou nafukovací halu, která zakrývá šest hřišť na beachvolejbal. Veškeré vybavení lze zapůjčit přímo na místě. Hala bude otevřena po celou zimní sezónu až do dubna.

Hala je pokryta dvouplášťovou technologií, která zajišťuje ochranu proti povětrnostním vlivům a poskytuje kvalitní tepelnou izolaci. Kromě vytápění je vybavena také LED osvětlením pro celodenní využitelnost. Tvar haly je speciálně uzpůsoben potřebám plážového volejbalu, v nejvyšším bodě dosahuje hala až do úrovně 13,5 metru. Zázemí pro sportovce je během zimní sezóny umístěno v prostorách informačního centra, které se nachází v první budově za vstupem do areálu. Samozřejmostí jsou šatny, uzamykatelné skříňky a sociální zařízení včetně sprch, hráči i hosté se mohou občerstvit balenými nápoji. Nafukovací hala může být na dálku ovládána přes mobilní aplikaci. Ta umožňuje regulaci teploty uvnitř haly, ovládnutí osvětlení zvlášť pro každý z kurtů a je v ní možné sledovat tlak v hale i rychlost větru v bezprostředním okolí haly. Zájemci se více dozvědí na webu: beach.starez.cz, kde si také mohou hrací plochu rezervovat. **Michaela Dittrichová ■**

MORENDA DĚKUJE FANOUŠKŮM

Fotbalová Morenda děkuje fanouškům a partnerům za podporu během podzimní sezóny.

Nábory mládeže do fotbalové Moreнды probíhají průběžně i během zimních měsíců. Do zimní přípravy rádi přivítáme v našich řadách zejména zájemce z ročníků 2006 až 2008 i bez fotbalových zkušeností, ale se zájmem a chutí sportovat. Hledáme i zájemce o trénování nebo vedení našich mládežnických celků a správu sportovního areálu na Vojtově 12.

Detailní informace lze získat na e-mailu: klub@skmoravskaslavia-fotbal.cz nebo na telefonním čísle: 602 579 133.

Ing. Tomáš Kubík ■

LUŽÁNKY SE TĚŠÍ NA PLAVCE

Nově opravený bazén za Lužánkami je už otevřený pro veřejnost.

Modernizovaný a dostavěný plavecký komplex má nyní větší kapacitu pro veřejnost a rozšířené zázemí, umožní výuku plavání a poskytne prostor pro provozování široké škály plaveckých sportů. Navíc nyní areál splňuje parametry pro konání mezinárodních soutěží, kdy nový pětadvacetimetrový bazén s osmi drahami poslouží pro rozplavby při závodech na padesátce. Dále v areálu přibyl šestnáctimetrový bazén pro děti a výuku plavání a rekonstruovaná byla skokanská věž.

Upraveno bylo také parkoviště, kde přibýlo 78 míst, pochozí lávka, schodiště a přístupové plochy, které jsou bezbariérové. Lepší přístupnost sportoviště zajišťuje nový chodník od Bobycentra.

Standardní cena za hodinu a půl plavání mezi 6.00 a 14.00 a následně mezi 8.00 a 9.30 večerní byla nastavena na 160 korun. Odpolední vstupné je o dvacetikorunu dražší. Děti do čtrnácti let včetně, senioři a osoby se zdravotním postižením budou mít vstupné zvýhodněno.

Více informací je zveřejněno na webu: bazenyluzanky.starez.cz. **(mav) ■**

1ZB CENTRUM S.R.O.
technická zařízení budov

REKONSTRUKCE
bytových jader,
koupelen a topení

Poradenství, návrh,
realizace na klíč

www.tzbcentrum.cz

*420 513 034 551 *420 704 458 187 info@tzbcentrum.cz

META PYRO Chráněná dílna hledá ženy a muže s OZP.
Jednoduchá ruční práce, montážní práce
drobných součástek. Práce na zkrácený pracovní úvazek dle
dohody, jednosměnný provoz, věk naprosto nerozhoduje.
Práce v malém, příjemném kolektivu stabilní firmy. Místo
výkonu práce: Kaštanová 34, Brno (u MAKRA směr Tuřany).

Tel. 775 330 122, info@meta-pyro.cz

Klub plavecké školy Krokodýl Brno nabízí:

- Plavání rodičů s dětmi od 3 let
- Základní a zdokonalovací plavání
- Kondiční plavání i pro dospělé
- Výkonnostní a závodní plavání

**Volná místa na bazénech:
Ponávka, TJ Tesla a Kraví Hora**

Informace:

Jiřina Cvrčková
tel.: 737 833 651
Zdeňka Šamánková
tel.: 606 454 352

info@plavanikrokodyl.cz www.plavanikrokodyl.cz

PRO STŘEVA A DOBRÉ ZAŽÍVÁNÍ

český výrobek

**PROČ JE VITESTIN® DOPORUČOVÁN:
Skutečné příběhy**

**Vitestin® má lví podíl
na mém vítězství**

na MČR v canicrossu (Masters)

Radim F. Dráždanský napsal:
„Vitestin mi pomohl tento rok dosáhnout životních sportovních úspěchů. Je radost trénovat, když Vás nic nebolí, netrápí a nesvazuje hlavu.“

Vitestin má lví podíl na tom, že jsem letos zvítězil na MČR v canicrossu v kategorii Masters a úspěšně reprezentoval naši zemi na MS v canicrossu opět v kategorii Masters, které se konalo v německé Leipe, odkud jsem si tuto neděli přivezl bronzovou medaili. Těchto úspěchů bych bez Vitestinu nikdy nedosáhl. Ještě jednou moc děkuji za to, že tu Vitestin je a mně. **sportovci s potravinovou intolerancí**, dovoluje bojovat s těmi nejlepšími na světě.

Rád se podělím o své zkušenosti s užíváním Vitestinu a jeho vlivem na **harmonii mého živacího traktu** při každodenní pracovní a tréninkové zátěži. Jsem i absolutně přesvědčen, že **díky Vitestinu vždy ustojím nástup viróz** (to, že se v těle něco děje, poznám podle dat z každodenního měření), resp. u mě nedochází k jejich silnému propuknutí a **viróza** je vlastně utlumena. Díky tomu **nemusím přerušit** trénink, pouze upravím náročnost. Stejně tak je i zajímavý vliv doby od požití Vitestinu do prvního napití/snidané, resp. jestli dodržíme hodinu nebo více hodin). Myslím, že i hutnost Vitestinu má vliv na jeho účinek. Vypozoroval jsem, že čím hutnější, tím vyšší účinek, resp. lepší pocit. Nemluvě o době požití Vitestinu.

Vitestin užívám určitě více jak 10 měsíců, z toho poslední 3 měsíce bez vynechání jediné denní dávky (v rámci přípravy na MČR a MS). Nějak jsem nechtěl riskovat změnu stavu **harmonie** :-)).

Nedávno jsem i říkal manželce, že mám strach z jediného – co bych dělal, kdyby se přestal Vitestin vyrábět...

Za ty roky potíží jsem **vyzkoušel opravdu všechno možné** (včetně všech vyšetření v rámci hledání příčiny mého trápení). **Až Vitestin mi dal jistotu, že jde trénovat bez bolesti břicha/žaludku.** Ve čtvrtek odlétám s kamarády na 5 dní do Španělska a Vitestin cestuje se mnou.*

www.vitestin.cz **7 let vynikajících výsledků** **Tel.: 389 500 001**